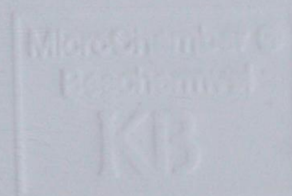
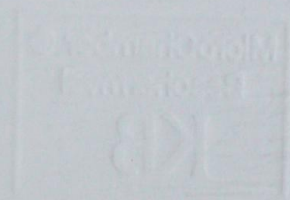

KB

I. v. GESPERDENS Wanckelbaer Fortuyn

OFTE

Treur-bly-eyndich-spel

VAN

CROESUS.

Op het woort

Niemant sit soo hooch in eer/
Of hy can haest vallen neer.

T'WTRECHT,
Ghedruckt by Amelis Ianssz, Boeck-vercooper inde Lijnmerckt/ Anno 1636.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

In Doctissimi Iuvenis

D. IOHANNIS THEO-DORI à GESPERDEN

Tragœdiam de Crœso.

UIsquis Hyantæam non planè respuis artem,
Et gaudes tragicis te dare sæpe libris:
Huc ades, et facili mecum doctissima vultu
Carmina, facundi suspice Vatis opus.
Non minùs ipse bono conscriptus Apolline versus,
Quàm tibi materies (perlege) gratus erit.
Nil hîc invenies incultum, aut turpiter hirtum,
Omnia sed mirâ dexteritate fluunt.
Omnia laurigerum redolent Helicona, sacrique
Castalio plenas Numine fontis aquas.
Quàm varios rerum subeant mortalia casus,
Quamq́ue levis rapido sors stet in orbe rotæ:
Quàm celeri versentur opes, versentur honores
Turbine, perlecto carmine doctus eris.
Hîc alias gentes assumere magna videbis
Robora, et excelsum tollere ad astra caput.
Hîc alias subitò lapsis subsidere rebus,
Atque pati miseras, luctificasque vices.
Inclyta florebat quondam censuque virisque
Lydia, et immensas *Crœsus* habebat opes.
Hanc tamen, hanc *Cyrus* domuit, Regemque superbum
Contudit, & vinctas jussit habere manus.
Submissâque, genu posito, cervice coëgit
In faciem ante suos procubuisse pedes.

ô fallax fortuna bonis! ô lubrica! præceps!
Quàm dubio magnum fluctuat omne mari!
At tu, qui calamo fælix et, *IANE*, Camænis
Hoc cultum docto pectore tradis opus:
Perge, nec Aonios pigeat coluisse recessus,
Sæpius et gratum concinuisse melos.
Iam tibi lata patet mansuræ in sæcula laudis
Ianua: jam capiti serta parata tuo.
I modò Pegasidum quò te vis enthea ducit,
Et quò te pennis ardua fama levat:
Fama ruinoso quæ nunquam concidet ævo,
Nec petet extremi tristia fata rogi.
Sed quæ perpetuos doctæ tibi frontis honores,
Nomen et à serâ posteritate dabit.

ROCHVS HOFFERVS
Zirizæus.

In con-

In conjunctiſs. amici

Ioh. Theodori à Geſperden

TRAGICO-COMOEDIAM

Belgicam

DE

CROESO

Scazon.

Vm fata CROESI, ſpirituſquè ventoſos,
Laſciviamquè, dite copiâ rerum
Ac Proteorum fraudulentiâ fôtam;
Et inde (ſicut prævius mali faſtus)
Sublapſa retrò cuncta, perditum ſceptri
Ius invidendi; vincla, carceris ſordes,
Ac virulentas deſpicantium ſannas
Perlata: moxque priſtinæ poteſtatis
Vmbram receptam largitate victoris,
Scenæ bonoque publico repræſentas,
Felix leporum promi-conde GESPERDI;
Moneſque Reges, ne volubili divæ
Regnoque fidant; idque Belgicâ linguâ,
Quam ſplendido curas juvare conatu:
Duplam merêris lauream, duplam laudem.
Illam Batâvus debet, hanc dabunt Reges.

ARN. à SLICHTENHORST

Gelrus.

Toe-eygeninge

Aen mijn HEER, mijn HEER

ARENDT van DEUVERDEN, Student der beyden Rechten.

MYNHEER,

En-ſeght by den Lief-hebberen der Luyte een gewoonheyt te zyn, dat zy de ſelvige gehandelt hebbende, niet uyt de handen wech en legghen, voor die weder te hebben de ſnaren laten aflopen ende dat dewijl door ervaerentheyt zy weten, of al te groote hitte, of ſelle koude, of ſwacheydt des weders ſoude de ſelvige doen af barſten. Welcke ghelijckeniſſe ſeer wel mijns oordeels kan gevoecht worden op den Menſchen ende voornaemelijck op die, die de vrye Konſten beminnen, welckers leven vereyſt altemets eenige eerlijcke tijt-cortingen ende vermaecken, op dat niet door al te nevelige dampen haer verſtant ſtom ende ſleeu gemaeċt, ten laetſten werde uytgeput, jae oock uyt gebluſt. Om dan mijn Geeſt altemets wat te verquicken ende van hoogher ghedachten af te trecken door eenich ſoet vermaeck, hebbe ick uyt een byſonder genegentheydt tot de Poëſy myn de ſelvige voor alle anderen te dien eynde verkoren. Hebbende dan verſcheyden malen myn luſt daer in gheraeckt, is myn ten laetſten voor ghecomen deſe ſchoone materie, in welcke ick uyt de Latijnſche taele in onſe Neder-duytſche Rym over te ſetten, myne ledige uren beſtadicht hebbe: eñ dewijl ick V E. kenne een Lief-hebber der Konſten te weſen, hebbe ick gedacht V E. dit, hoewel gans ſlecht werck, op te offeren, vaſtelijck vertrouwende, dat V E. het voor alle quae-willige ende Schorpioenighe tongen bewaren ſal. Vale. In Vtrecht den 30. May. 1636

V E. dienſtwillighen

I. v. G.

Inhout

Inhoudt van 't Spel.

Rœsus Coninck van Lydien Rijck ende machtich/ zich op zijn schatten verhovaerdigende/ wort verstoort/ overmits het tribuyt / dat hy meende zijne nae-bueren hem schuldich te zijn/ niet ghebracht en wierde; dat hy sweert te willen wreken. Atherbal een van zijne Raets-heeren/ Bocchi zijns Collegaes hooghen staet benijdende / soeckt die te vernederen: Daer over hy met Hanno zijn vrundt raet hout/ die te samen hem nae Cyrum, Coninck van Persen (daer zy haeren Coninck op wisten verstoort te zijn) in gevaer soecken te stieren. Crœsus raetslaecht met zijne Heeren / die hem raeden door Ambassadeurs het tribuyt te eyschen: Daer over hy Atherbalem nae Griecken en Bocchum nae Persen stuert/ tot groot genoegen van de anderen. Semiramis Bocchi Huys-vrouwe / wort verschrickt over een droom/ doch wort van Andromache haer Suster ghetroost. Atherbal uyt Griecken comende / is verwondert over de wijsheydt van Solon Philosooph van Athenen / daer hy teghen Hanno van spreeckt/ die de rest begeert te weten/ doch wort op geset/ dewijl hy door de reyse vermoeyt was. Crœsus van Cyro door Bocchum antwoort ontfangen hebbende het gelt niet gereet te zijn/ wil niet wachten. Bocchus wil Cyrum daer toe dwinghen 't welck alle de anderen toe staen/ daer over zy een Legher versamelen om Cyrum onder te brengen. Atherbal naer der Griecken antwoort ghevraecht zijnde/ verhaelt haer dienstwillich te zijn/ daerom haer de schult wort vergeven. Crœsus de wijsheyt van Solon verstaen hebbende/ laet hem haelen. Bocchus begeert voor hem en zijnen Sone van zijn Huys-vrouwe verlof/ die hem weygert/ doch moet het lijden. Atherbal versoeckt Solon om met hem te willen trecken hem veel goets belovende/ hy veracht het/ doch wort gedwongen mede te gaen. Crœsus over de Victorie (als men secht) triumpherende/ deelt Cyri rijck onder zijne Heeren/ vraecht nae Solon die gebracht zijnde wort veracht en bespot. Solon het Rijck met de schatten verachtende/ wenst in rust te moghen leven. Cyrus klaecht over de Hovaerdy van Crœsus, leest den Brief daer in hy het tribuyt eyscht/ ende wort qualijck van zijne Raets-heeren tot den Oorloch

loch gedrongen. Semiramis klagende over het af wesen van Bocchus, kan van haer Suster niet ghetroost worden. Cyrus vermaendt zijn Krijghslieden tot den slach / dien hy windt. Crœsus vergadert ander volck. Sijn Raets-heeren klagen over de slapheydt van Bocchus, dien hy haer overlevert ende wort gedoot met zijnen Sone. Semiramis zijn Huys-vrouwe in raserny ghevallen zijnde/vergeest haer kinderen. Haer Suster doorsteeckt haer selven ende wort van Semiramis door inneminghe van fenijn ghevolcht. Cyrus klaecht over de schaden des Oorlochs ende van zijne Heeren getroost zijnde/ geeft raet om den Vyandt te krencken. Bessus ende Ochus snijden haer den pas af. Crœsus wort in den slach gevangen / doch blijft even moedich/ daer over hem Cyrus wil straffen. Hy beklaecht de rampsalicheyt die hem Solon voorseyt hadde. Cyrus wil hem dooden met den vyere daer door hy wee-moedich wort / niet roepende dan Solon, Solon, Cyrus vraecht de oorsaecke/dewelcke als hy verstaen hadde/wort verbaest eñ vergeest hem alles.

Personagien.

Crœsus *Coninck van Lydien.*

Bocchus
Bomilcar
Atherbal
Hanno } *Crœsi Raets-Heeren.*

Semiramis *Bocchi Huys-vrouw.*

Andromache *Bocchi Suster.*

Maximiliaen *Bocchi Soon.*

Solon.

Cyrus *Coninck van Persen.*

Bessus
Darius
Ochus
Nabarzanes } *Sijn Raets-Heeren.*

Mallepier een Panlecker.

Een Kock.

Blinde met een Iongen.

Twee kinderen van Bocchus, tvvee Beuls, stom.

Treur-bly-eyndend-Spel,

VAN

CROESUS.

EERSTE BEDRYF.

Crœſus, Bochus, Bomilcar, Atherbal, Hanno.

Crœſus A Jupyn! wat een ſchandt! ſal 't Crœſus moeten lyden?
Kan zynen naem en deucht dien laſter niet vermyden?
Sal d'aller volcken Vorſt/ wiens groote Schepter ſwaeyt
Van d'op tot d'onderganck/ met beuſ'len zyn ghepaeyt?
Neen/neen/verachters neen/ ick wensch dat eer de Bergen
Myn ſtorten op het hooft/ dan dat ick ſal u tergen/
V ſmaet/ en u bedroch/ verdragen met gedult/
Ick ſweert! de tydt die comt/ dat ghy 't beclagen ſult;
Van doch t'is dan te laet/ ghy ſulter al om ſterven.

Bocch. Dat zyne Majeſteyt door beed' niet kan verwerven/
Dat krycht dat dreygēt ſwaert. Bomil. De beed' mē niet en acht:
Men krycht al wat men wil alleen door groote macht.

Crœſus Ten ſal haer niet vergaen/ gelyck een kleene ſake:
Myn hart ontſteeckt in brandt/ myn dorſt te nemen wrake:
Wech vrede/ gaet ter zy/ ghy wort hier niet gehoort:
't Moet alteſaem in roer/ ick wensch nae Krych en Moort/
Wat d'aerd' heeft voort gebracht/ of Zee/ of Lucht geſchapen/
'k Salt breken metter vaert/ of gaen te ſamen rapen/
Ick puf de Coninckrkens/ het moet al door myn kracht/
En groote vromicheydt zyn onder myn gebracht.
Ick moet het aertſche volck met mynen Blixem wennen/
Tot dat zy niemant niet dan Crœſum ſullen kennen/
En ſchricken voor myn naem; Barſt Aerde/ ryt van een/
Comt Chaos neemt myn in/ indien ick 't niet en meen/
Indien ick niet verdelch die booſen en rebellen/
Die haer nu tegens myn ſoo ſtoutlyck derren ſtellen.

Bocch. Den Vorst bruyck zijn gewelt/ om t'ander wech te slaen.

Bomil. Voorwaer 't is groot gewelt den Koninck aengedaen/
Sal d'alderrijckste Prins en machtichste op Aerden/
Niet krijgen wat hy wil/en zijn in grooter waerden ?

Crœsus Eer sal den Tijger-stroom gaen rollen nae de hoocht/
Gans tegen de natuer/dan Crœsus dat gedoocht.
Ick sal mijn groote galm noch in de Wolcken setten/
Geen Griecck of Persiaen en sal mijn dat beletten/
Noch wie het oock mach zijn/die hem daer tegens stelt/
Binnen. Dien laet mijn trotse Borst oock nimmer ongequelt.

Atherbal.

Ather. Hoe wispelturich is 't geluck in alle saecken !
't Can in een oogenblick die kleen zijn groot gaen maecken/
De groote weer vertreen : den eenen werpt het neer/
Den and'ren dringht het op tot groote staet en eer/
Dit wijst ons Bocchus aen/die schier wt slijck genomen/
Is tot de hoochste trap ons' Coninckrijcks gecomen/
En uyt een Slachters Soon verheven tot een Man/
Die 't gantsche Lijdien naest Crœsum dwingen kan/
Een die veracht/bespot van yeder plach te wesen/
Daer schrickt een yeder voor/dien moet een yeder vresen/
Een die met handen werck placht om de kost te sien/
Kan nu als overhooft het gantsche Hof ghebien/
V.rkrijghen wat hy wil/alleen door konstich vleyen/
Hoe kan oock Flattery een Vorst en Heer verleyen!
Hy laet hem alles toe/en doen al wat hy denckt/
Daer is geen mensch soo koen/die hem in 't minste krenckt/
Maer dit doet my het seerst : 'k en can het qualijck lijden/
Dat een uyt sulcken stanck sal yeder noch benijden/
En yeder een versmaen. Hy acht een ander niet/
Die nochtans over hem voor desen had' gebiet.
Van hoochmoet blaeckt zijn hardt/ met niemant van de Heeren/
Hoe Edel/ machtich/ rijck/ en wil hy meer verkeeren :
Ghelijck als of hy was gansch over ons gestelt
En 't gantsche Lijdisch-rijck had onder zijn ghewelt.
Neen pochert/snorcker neen/ghy sult u endt bekomen
En dat 't geluck u geeft sal haest weer zijn genomen/
Men siet wel menichmael een Boom die heerlijck stont/
By nae in een minuyt geslagen tot de gront/
Hoochmoet komt voor den val/ als Blixem voor den Donder/
Al staet ghy nu op 't hoochst ghy raeckt weer lichtlijck onder/
Seer snel is de Fortuyn/het eeuwich draeyent rat/
Wort lichtlijck omgerolt indien men 't niet en vat:
Dan moet de laeg' om hooch/ de hoog' nae 't laege drijven:
Sy laet hier niemandt licht op d'hoochste trappe blijven.

Soo

Soo veel als mijn belanght altijdt ick doe mijn best
Dat 't groote hovaerts vyer mach upt u zijn ghelest;
Doch alles metter tijdt/een hondt door 't plendr broeden/
Moet negen lichten lanck zijn blinde jongen voeden/
En oock ick soeck een vrundt waer tegen dat ick vry
Mach openen mijn hart ghelijck als teghens my — Binnen.

Hanno.

Hanno. Den Vorst schijnt seer gestoort/doch niemant weet de rede
Die hem tot gramschap port/nochtans hy is t'onvreden/
Hy klaecht dat zijn ghebodt van yeder wordt veracht/
Dat zijne Majesteyt wordt langer niet betracht/
En wil zijn grooten naem gaen in de Wolcken setten/
Geen Grieck of Persiaen en soud' hem dat beletten;
Dit is nae ick versin dat Grieck of Persiaen
Yets hebben tegen hem of zijne Kroon ghedaen/
Atherb. wt. Dat hem int minst behaecht: Midschien de jaer'ge schatten
En zijn hem niet gebracht/ick wil nu aen gaen vatten
Dees goe gelegentheydt/dan 'k sie Atherbal daer/
D'welck is alleen mijn hulp in nooden en gevaer/
Mijn vrunt weest seer gegroet. Ath. de Goon u eewich sparen/
My dunckt ick heb gemist u by zijn duysent jaren.
Wats' d'oorsaeck Hanno Heer dat ghy dus treurich zijt?
Spreeckt upt een open hardt/wat isser dat u spijt?
Hanno. Dat ick u openbaer ick bid' houdt het verborghen.
Ather. Den eenen vrundt behoort van d'ander niet te sorghen
Ick wensch dat dese borst mocht opgheoffert zijn
Op het Altaer van liefd'/die tussen u en mijn
Tot heden is geweest/en altijdt sal vermeeren/
Soo langh als desen aem mijn Lichaem sal regeeren/
Daerom ick bid' u vrunt op mijn vertrouwen stelt/
Het geen ghy openbaert sal nimmer zijn gemelt/
Dit hooft stel ick te pandt; indien ick u verrade/
Soo snijt het van dees' romp. Quaemt ghy door my in schade
De doot ick had' verdient/daerom spreeck wat ghy weet/
Ick sweert by al de Goon 't blijft eewich int secreet.
Hanno. Ghy weet Atherbal Heer wat groote dertelheden/
Wat pracht/wat hovaerdy/wat hoochmoedighe reden
Dat Bocchus steets gebruyckt/ghy weet dat hy veracht
De Heeren van het Hof en als voor jongens acht.
Hy eet staech by den Vorst/hy gaet met hem te raden/
Hy wil al wat hy wil geen mensch en kan hem schaden.
Ather. O dats een kleene saeck! dat is mijn hert geen pyn/
Den Coninck wie hy wil mach by hem laten zijn/
Maer dat dees pocchert noch sal komen ons bespotten/
Of achten voor een knip/voor dozen of voor sotten/

 Dat

Dat ſtae ic nimmer toe/daerom ick wercken ſal/
Dat deeſ' laet duncken nar mach komen tot een val.

Hanno. 't Is waer 't is een verdriet te ſien voor onſe ooghen/
Die groote Hovaerdy/'t is qualijck te ghedooghen/
Maer wie kan 't hem verbien/waer is een ſulcken Man/
Die met gewelt of kracht hem vry ſal grijpen an ?
Doch ick weet goeden raet/laet ons niet gaen beginnen/
Met Wapen ſchilt of ſpeer/wy konnen ſoo niet winnen:
Voorſichticheydt is goet/berouw comt al te laet :
Wy mochten komen ſelfs door hem in 's Koninckx haet :
Die hem ſoo ſeer bemindt/dat doot noch raſernyen
Den bant tot geener ſtondt aen ſticken konnen ſnyen/
Maer hoor dits 't alderbeſt/ laet ons met ſchijn van eer
Hem brengen in verdriet/of ſtieren ergens heer/
(Daer hy perikel heeft) om 't oorlochs volck te voeren/
Soo konnen wy hem beſt zijn hooch gemoet beſnoeren :
Dit heb ick in den ſin/ hier op ick ſtadich wacht/
Ick weet zijn groote faem ſal haeſt zijn t'onderbracht/
Of hy blijft in den ſtrijdt/of comt in 's Vyants handen/
Of geeft hem op de vlucht/niet ſonder groote ſchanden/
Want ſiet zijn bloode hart en raet hem niet te ſtaen/
Tot dat den Vyandt comt om tegen hem te ſlaen.

Ather. Ick help hem tot den val : den haet ſal eewich dueren
Het Monſter moet van cant/ men moet hem wech gaen ſtueren :
Met onrecht of met recht 't is evenveel hy moet
Wt mynen oogen zijn/dien luſt moet zijn gheboet.

Hanno. D'occaſi is de ſiel van alderhande dingen/
Ghelijck het ſpreeckwoort ſeydt / dees comt ons heden bringen/
Een langh gewenſte ſaeck/en grijpen wy die aen/
Voorwaer t'ſal zijn ſeer haeſt met Bocchi lof gedaen :
Den Koninck is geſtoort/ghelijck wyuyt zijn woorden
Een weynich tijts gheleen in 't Hof altſamen hoorden/
Ick meen 't is op den Perſch/om dat hy hem berooft
Van 't jarige tribuyt dat van hem was belooft/
Ick meen hy ſal niet meer op ſchoone woorden achten/
Maer dwingen 't haer te doen met ſwaert en Wapens krachtē.

Ather. Ick weet eens Coninckx toorn is ſchrickelijck en ſwaer.

Hanno. Ick wed' mijn vrunt ghy hoort in kort een ander maer/
Hy ſal zijn gantſche Heyr kloecmoedich in de Wapen/
Wt al zijn heerſchappy in kort te ſamen rapen.

Ather. Heer Hanno dit's voorwaer een goe gelegentheyt.

Hanno. Weet dan dat de Fortuyn hier nimmer ſtil en leyt :
Sy ritſts twee Vorſten op/hoewel niet even machtich/
Nochtans gelijck in dencht en even wrevelachtich/
Den trotſen Perſiaen en ſal niet vallen neer/
Ons Prins en Heer te voet/maer bieden dapper weer :

Wanneer

Wanneer den ſwaren noot hem dwingen ſal tot ſtrijden/
Soo ſoeckt hy als een Helt zijn Coninckrijck te vrijden/
Te drijven ons gewelt te rugh met zijn gewelt/
Te toonen dat hy zy aen yeder ſulcken Heldt/
Die nimmer heeft gevreeſt voor volcken/Steden/Wetten/
Oock alles wat hy heeft/jae leven ſelfs te ſetten.
Laet ons den Coninck dan gaen geven deſen raet:
Dat hy den Cyro ſendt/vermidts het groote quaet
Dat van hem is ghedaen/den oorloch op zijn Landen
En dat hy Boccho gae het ganſche Heyr behanden
Ghelijck als d'aldervroomſt die in ons Lantſchap is/
Soo leydt hy al den laſt op hem / mijn vrundt dits wis:
Hy ſal hem in het velt al veel te cloeck af weſen/
Want Cyrus is een Man die grootlijcx is te vreſen.

Ather. Ha/ha/ick weet dat wel / jae 't is een fijne gaſt:
Dit is voorwaer een ſaeck die hem wel deftich paſt/
Gelijck een Uyl den ſanck/of Os of Koe het danſſen/
Ick meen den Krijchs Godt Mars zijn kloec breyn ſal bekranſſen
Met groenen Lauwer-lof/ter eeren van de daet
Die ſal roemruchtich zijn wanneer hy Cyrum ſlaet.

Hanno. Dan ſal zijn hovaerdy/gans ongelijck de wercken/
By yeder zijn bekent/een yeder ſalſe mercken:
Wanneer der Goden ſchicht/dien trotſaert tot een ſtraf
Sal zijn op 't lijf ghemickt/zijn eer vliecht weech als kaf/
Door Boreas geblaes: 't is quaet maer eens te miſſen
In 't bloedich oorlochs ſpel/genoech is eens vergiſſen:
Daer helpt geen blauw excuys/de liefde van den Vorſt
Verkeert ſeer haeſt in toorn/in wraeck-luſt/moordens dorſt.

Ather. Maer of 't dien vrouwen man geviel te triumpheren.

Hanno. Soo moet het gantſche ront in t'oude Chaos keeren/
Neen/neen der Goden wraeck heeft langh genoech geruſt
Sy volcht den hovaerdt nae tot zy is wt-gebluſt.

Ather. En ſo hy valt en blijft? Han. So ſal dien dach verſchijnen
Op welck ick heb gehoopt verloſt te zijn van pijnen/
Daer ſal geen blijder roock aen Pluto zijn gebracht/
Dan van deeſ' Offerhandt als 't Beeſt ſal zijn geſlacht.
O Vader van de Goon! (indien door eenich klagen
Ghy hebt van uwen troon de ogen neer geſlagen)
Aenſiet ons nu ter tijdt/drijft van ons doch dit quaet/
Den Acheron ons Hofs niet meer floreren laet.
Hala! te langh' gepraet/laet ons 't ſermoon affnijden/
Wy moeten ons het meeſt voor quae ſuſpici mijden.
Maer vrundt als 't comt te pas doch op mijn woorden let/
En wat ick heb geſeyt daer ſtracx u raet nae ſet.

Binnen.

Crœsus Myn wondert 't hert gemoet der sturelooser Griecken
En obstinaten Pers'/dat zy niet stracx beswiecken/
En vallen neer te voet haer Heeren ende Godt/
Die doch haer ringh terstont met kracht en swaerts gebodt
Dat Crœsi Majesteydt niet meer wort aengebeden
Van haer/ maer spots gewys/ en lasterlyck vertreden/
Wat ongelyck is dit gedaen aen mynen acht/
Van 't vuyl en slim gespuys van 't bedelaers geslacht?
't Is langh genoech gedult/ick wil patienci breken
En myn vertoornt gemoet wil 't grove laster wreken/
En doen dan voorts zyn best/dat Crœsus als een Heer
En opper Aertschen Godt by yeder blyf in eer.
Bocch. Ten zy dat sulcks ghesciet/toelaet sal haer verderven.
Bomil. Ooc soud' ons Vorsts gebodt daer na van haer niets werven.
Hanno. Seer qualyck wort gheeerst als grooter Majesteyt
Van kleene wort veracht en als ter neder leydt/
Ons is geen grooter schaed' als uyt verlengh te wachten/
Men siet een kleene vonck die nou men scheen te achten/
Tot d'Hemel rysen op/en maecken 't al ter schandt
Door Flickerende vlam die door de dacken brandt/
Hier dient geen luyen raet nae wien de blode vlyden/
Men moet stracx op de baen en voor ons vryheydt stryden/
Wanneer zy anders sien ons lancksaem ledicheyt/
Soo sal haer trots gemoet ten stryde zyn bereyt
En tergen onsen Vorst/die schynt een Leeuw te wesen/
Wiens groot en stercke kracht ten Hemel is geresen/
Daerom met grooter vaert de Waep'nen tot u neemt/
Soo sal haer vluchtich hardt bevreest staen en verkleemt;
Te laet comt dan 't berou. Ath. Is daer berou te wachten
Van die/ die met opstel wil 's Koninckx eer verkrachten
Soo stoutlyck en verhardt? neen/neen met swaert en vier
Moet alles zyn vernielt en rollen over stier/
't Exempel quader is als soud' of daet mach wesen/
Daerom den Vorst die maeck ons naemaels niet te vresen:
Maer doe haer gansche ryck te gronden metter spoet
Ghelyck den Oceaen het Landt met Water vloet:
Op dat niet een gewest het hooft weer op mach steken/
Om op ons nae-gebooꝛt de schaede opt te wreken.
Crœsus Dat sweer ick by dees' Kroon: noyt heeft de groene Lent
De vruchtbaerlycke Aerd' met soo veel bloems gepꝛent/
Noyt heeft Erijx gebracht soo veel vergaende blaren/
Noyt heeft 't Iönis Meyr gebroken soo veel Baren/
Noyt heeft den heeten Oost ons soo veel saets gebracht/
Noyt heeft den Winter ons met soo veel Sneeus bedacht/

Noyt zijnder soo veel steen gewrocht aen Babels mueren/
Als dees mijn fluxe handt sal menschen nederstueren/
't Is Man/'t is Vrouw/'t is Jonc/'t is Out 't moet al vergaen
Ick sal den rappen Soon met d'oude Vader slaen:
In kort al watter leeft/moet voor dees' Scepter buyghen.

Bocch. Dat sal een Conincks hardt en trots gemoet betuygen/
Wanneer verachtenis is upt haer lijf geperst:
Besonder van u Vorst die over alles herst/
Dien Asien aenbidt/die dien de swerte Mooren
Gelijck als haren Godt en overhooft aenhooren/
Ja die van Iupijn selfs zijn rijck heeft af gedeelt/
Daer nae alleen door winck dat dwinget en beveelt/
Die Cyrum overtreft in soo veel deucht en waerde/
Als d'opper Goden Croon de neergesoncken Aerde/
Daerom in 't eerst siet toe/dat niet dat gruw'lijck quaet
Gans over 't Aertse Rijck zijn wort'len upt en slaet.

Hanno. Indien men 't recht doorsiet 't Exempel staet te vresen/
Wt toelaet van dees' saeck mocht quader zijn ghereſen/
Daerom 't is wel geseyt den oorspronck doet te niet/
Op dat niet and'ren oock uptschudden u ghebiet;
Mijn reden is aldus/en vastlijck soud' ick achten/
Dat door eens boods gesicht hy flux nae vreed sal trachten
Beschaemt zijnd' voor u naem/sendt Bocchum met bescheyt
Van straf dreygenden sin van zijne Majesteyt
Dees' is de grootst gheacht en waerdichts van de Heeren
Die zijn int gantsche Hof / en soo zy niet en keeren
Tot zijne Majesteyts voornemen wil of sin/
Soo treckt met macht te Veldt en nemet alles in:
Ghelijck den Medicijn/wanneer hy om het leven
Te lengen geenen raet bykans meer weet te geven/
Soo neemt hy 't uyterst voor/hy brant/hy blaeckt/hy houdt/
Tot dat den Mensch geneest of door de doot verkoudt.

Ather. Voorwaer een wijsen raet! 't schijnt Bocchus is gheboren
Tot dees' ghewichte saeck/of vande Goon verkozen:
En soo den Persiaen oft Grieckse boos geslacht/
Niet kan ghedwongen zijn/dan door de Wapens kracht/
Seyndt Bocchum kloeck en wijs in oorloch en in vreden/
Ick weet Cyri ghemoet door hem sal zijn vertreden.

Crœsus Nochtans en meen ick niet dat hy den oorloch wacht/
Die hem van zijnen Godt en Heer wort toe gebracht
Dan Crœso voor wiens toorn hy vresen sal en schricken/
Wiens deucht en groot gewelt terstont hem kan verstricken/
Bocche. Boch. Wat is des Vorsts en Majesteyts begeert.

Crœsus Voor hier ick wil dat ghy met yl nae Persen keert:
Secht Cyro mijnen slaef dat hy kom sonder falen
Sijn Heeren ende Godt het Lants tribuyt betalen:

Indien

Indien hy niet en wil dat door mijn groot gewelt
Wort alles wat hy heeft in sob'ren staet gestelt/
En ghy Atherbal gaet vercondicht mijne knechten
Rontsom in Griecken-landt ; dat zy na mijne rechten/
Mijn woorden en gebiet/doen alles nae behoort/
Op dat mijn Godlickheydt op haer niet wort verstoort
En dat mijn lancksaemheydt haer geenen straf gaet brengen/
Veel grooter als te voor : ick wil 't niet meer gehengen :
Daer is niet aen mis daen al koom ick schoon in haet/
Binnen. Wanneer maer mijnen schrick haer als voor oogen staet.

Malle Pier.

Vos Studiosi genaemt Studenten/
Die al u goet vast hebt verteert/
Met danssen springen en Batementen
En niet een kruym daer voor geleert :
Qui per Plateas, des nachts passeert/
Vercoopt u Boecken/coopt goet geweer/
En wilt met and'ren
Nae d'oorloch wand'ren/
De Boeren quellen van boven neer.

Hoort/hoort maetjens/dit is de tijt/daer ick so na verlangden/
Neemt yeder een nu vry drie lustige daelders op hangden/
Ick wiet zy hebben den raes-worm een diel besuckt in het hooft/
Wilje nu niet na den krijgh? so benje geheel vanje sinnen berooft.
O mannichje/ zy sullen jou soo veel loven en geven/
Daerje alje leven lanck wel mootjens op cont leven/
Al word'je schoon so out as de wech/wel mannẽ is dat niet fraey
Ick soudt menen/ gans bloem ick sie so geern een goe schapraey :
En die meen ick oock hier en daer in de dicke Boeren Huysen/
Viet ick aers als ick hiet/wel schoontjes uyt te pluysen/
Ick heb nu soo langh met ien laegen buyck krijch evuert/
Ick loof mijn maech is in ien hiel ront jaer niet wel eschuert.
O Heylige satheyt ! hoe sal ick noch konnen by jou komen/
Ick vrees wel dat ien hongerige Wolf mijn lijf het in enomen :
Hoe komter die uyt kijnder ? jae 't is al wel eyraet/
En of ick 't sech of niet/ick wiet mijn langer gienen raet/
Kom ick iens yewers in ien vette Koken om te schranssen/
Soo leeren mijn de Kocx so besuckt den trappen dangs danssen/
En houwen niet op van mijn te stoten/te werpen/te slaen/
Tot dat mijn laege huyt haest qualijck t'huys kan gaen.
Ick moet al wier te veldt en soecken mijnen honger te keeren/
Hier of daer in het Hof by de groote Mongseurs en Heeren :
Ic salse daer ien malle greep dry of vier gaẽ schuddẽ uyt de mou/
Dat hoort dat Volckjen gaern/ en zyn dan even wacker en gou/

Om

Om hier of daer een moye Boudt of Ham te vinden/
Die ick als het niemis en siet in mijn rockjen sal winden/
En stootender met nae huys/ic wensch jou alle gaer goeden dach
Maer hoort borsjes/bid dz my doch wel mach lucke desē aēslach.

TWEEDE BEDRYF.

Semiramis, Andromache.

Semir. Helaes! wat swaer verdriet moet 't vrouwen hert verdragen:
Wat schrickelijcke pijn komt door haer lichaem knagen:
Wanneer haer waerde helft/ die zy wel heeft besint/
Wiens liefde in haer hert staet vast en strengh geprint/
Wort van haer afgeruckt: ick klaech niet door de schichten/
Van 't al vernielend' dier/ voor die moet yeder swichten
En dragen met gedult/ maer als met schijn van eer/
Sy werden ver van ons/ door Coninckliijck begeer/
Gestiert en wech gevoert/ van ons haer huys genoten/
Soo wort een scharpe pijl door onse borst geschoten:
O al te wrede Goon! o al te droef beslupt!
Daer comt niet eenen dach zy spouwt haer weedom upt
Of brenght een nieuwe smert. And. Mijn suster stempt u clagen/
Wat pijn/ droefheyt of ramp is in u hart geslagen?
Hoe komt dat traenen vloet dus upt u oogen springht/
Wat is het voor verdriet dat u door 't Lichaem dringht?

Semir. Het onder-aerts gespoock schijnt my yets quaets te seggen/
Ick heb gesien mijn Lief in grooter anxsten leggen.

Andro. Sijt ghy van sin berooft? hoe koomt ghy dus te wesen?
U Lief leeft staech in vreucht waer moocht gy doch voor vresen/
Heeft hy niet u gekust en gist'ren wech gegaen/
Hoe soud' hy komen dan in quaden stant te staen?
Wat komter in u sin wat snel veranderingen
Heeft u nu desen dach soo schielick konnen bringen?
Wat heeft u rode cleur soo haest in bleeck verkeert/
Ick bid u seght Me-Vrouw/ wat isser dat u deert?

Semir. Ick weet niet wat gesicht quam voor mijn oogen schijnen/
En deed' upt 't droevich lijf den soeten slaep verdwijnen/
Een voorbeelt van het quaet dat ons hanght over 't hooft/
Dat mijn beroerde breyn van alle vreucht berooft.

Andro, Wel Suster wat is dat? Sem. Als d' Hemel was beswolcken
Met nare duysternis en dick gedrongen Wolcken/
Als 't blauw gesteernde kleet was over ons gedaen/
Is mijn vermoede lijf bedroeft ten slaep gegaen:
Want als het blyde licht was voor den nacht geweecken
En Phœbi gulde schijn gantsch onder ons gestreecken/
Ick mis d' omhelsinge van mijn seer waerde Man/

 Soo

Soo dat ick in den slaep niet langh gedueren kan/
En oock het nare schim mijn hardt quam soo beroeren/
Dat vrees met grooten schrick den slaep my ginck ontvoeren/
Daer sach ick 't lieve hooft van Bocchus afgeclopt/
In 't purperverwich bloet geworpen en gestopt/
Een strick om zijnen hals/gestroopt gans onverbolgen/
Mijn vrees dwongh my terstondt het elendt nae te volgen:
Dewijl ick dat bestae soo berst de gantsche Aerdt
Met donderlijck gelupt/daer stondt ick seer vervaert/
En kon noch stem/noch woort wt 't angstich lichaem drijven.

Andro. Aen wien mach doch dit quaet in 't ende noch beclijven?

Semir. Als gist'ren heeft mijn Lief een reys genomen aen
Om schier uyt d'Aerde kloot te trecken en te gaen/
Door Aerden/Bossen/Ze'en/door ongebaende weghen/
Periculeus onveyl/hier door heb ick gekregen
Beswaernis in mijn hart. And. Wat neemt een luchten sin/
Sulck nickerlijck gespoock heeft geen bedupd'nis in.

Semir. Ick heb in mijnen sin te branden op Altaeren
Een roock-werck onse Goon/op dat sy ons bewaren/
Voor laster/schaed/of schand'/dat ons of vuyl gespuys/
Of nickerlijck gebroet mocht comen senden t'huys/
En dat zy ongeluck en quaden van ons weeren/
Den grooten schrick en vrees op onsen Vyandt keeren/
Gaet ghy bidt d'opper Goon dat 't tegenwoordich quaet/
Daer met wy zijn belaen uyt onse herten gaet.

Atherbal uyt Griecken comende.

Ather. Iupijn wat groot verschil is onder d'Aertsche Menschen!
Hoe seer mocht yeder een de wetenschap wel wenschen!
Mijn seer verwondert ooch heeft nimmer noch gesien
(Als in het Grieckschen-landt) sulck' overwijse Lien.
Ja als ick 't recht beken/ick heb' t 'Atheen bevonden/
De wetenste van al die zijn in s'werelts ronde:
De bancken beven staech daer Phœbi volck regeert/
Daer is niet eenen Mensch die alles niet en leert:
Maer doch ick moet mijn spoen om onsen Vorst te langen/
De bootschap die ick heb van 't Grieckschen volck ontfangen.

Hanno. 't Is al noch wel geluckt/ick hoop den Persiaen
Sal stoudt en onvertsaecht de bootschap af gaen slaen/
Dan moet hy tegens hem. Hola! wie sie ick komen?
Ist Heer Atherbal niet? och neen/ick moet het droomen/
Hy is niet langh verreyst: voorwaer/voorwaer hy ist.
Weest wel gecomen vrundt: ick had mijn schier vergist/
Niet wetend' of ghy 't waert / wel comt ghy soo uyt Griecken?

Ather. Ja vrundt soo datelijck coom ick te Lande striecken.

Hanno. Hoe gaet het daer al toe? wort Crœsus noch geacht/
Of moetmen 't maecken gaen met schrickelijcke macht?

Wel

Ather. Wel siet ghy niet mijn Heer hoe s'waer ick ben belaepen?
Sy meenen onsen Vorst met schoone woord' te paeyen:
Sy hebben munt noch kruys: maer Goon wat schoon verstande
Wat treffelijcke Lie'n zijn inder Griecken Landen!
De Musen hebben selfs haer plaets daer neer gestelt/
En woonen by haer in en zijn met haer verselt;
Ick laet de ander Ste'en/gae maer Atheen verheffen/
Want dees kan s'altesaem in wijsheydt overtreffen/
En alderhande konst/ick wed' men niet en vindt/
Een onder al den hoop die niet de wijsheydt mindt/
Al had' ick soo veel spraecks/en soo veel rappe monden
Als 't sweven't al verneem de Fame wort bevonden/
En hadt tot mijn behoef een gantschen nacht en dach/
So kon ick melden niet al 't wonder dat ick sach.

Hanno, 't Is veel dat ghy vertreckt/ick heb wel meer voor desen
Van anderen verstaen de Griecken kloeck te wesen;
Maer doch soo seer niet vrundt als ghy hier nu verhaelt.

Ather. Soo hebt ghy grootelicx in u gemoet gedwaelt;
Ick heb gesien een man/die niet in 's menschen sinnen
Alleen/maer oock der Goon een yeder kon verwinnen/
In wetenschap en const/wiens woorden men ontsiet/
Gelijck een Coninck selfs die strenghelijck ghebiet/
Dees' Solon is genaemt. Hanno, Ick bid u niet wilt stooren/
Mijn hart nieuschierich is om van dees' Man te hooren.

Ather. Ghy sult hier nae verstaen/mijn lichaem soeckt zyn rust/
Tot dat de moeyicheyt sal uyt mijn zijn geblust.

Hanno, 't Is wel mijn Heer/'tis wel: maer hoor laet ons doch maecke
Dat ons voor nemen mach ten goeden ende raecken/
't Is langh genoech gebeydt/wy moeten ons wat spoen
En moeten 't scharpe pat door 't baenen effen doen.

Ather. Het hart mijn noyt ontbreeckt/de s'waerheyt van de saecken/
Sal mijn een luchten sin tot het volbrengen maecken.

Hanno. Gelooft mijn dit vry toe/ daer is geen beter raet/
Dan datmen desen Toorn/die soo verheven staet/
Met wijsheydt ondergraeft/om plat ter neer te vellen/
Men moet het wreede s'waert gaen tegen Cyrum stellen/
En Bocchum onvertsaecht/tot Heer en overhooft
Stracx maecken van zijn Heyr/zijn eer sal zijn gerooft.
Wat hoor ick voor geraes? ick gis dat onsen Coningh
Met al zijn pomperij sal comen uyt de woningh/
Ick hoor het schoon gespeel/comt laet ons by hem gaen/
Draecht alles met gedult/maer s'wijcht en denckter aen.

Binnen,

Croesus, Bocchus, Bomilcar, Hanno, Atherbal.

Crœsus Hoe lang sal 't strev'lend' volc mijn goethept noch misbruycke?
Tot wat endt streckt haer moet/en wilmen noch niet duycken

 Gaen

Gaen onder mijnen arm/die haer vernielt terstont/
Haer Vesten en haer Ste'en verderft en werpt te gront?
Wat mach zijn het excuys dat Cyrus voort sal brengen?
Wat of den Griecx versint? ick meen zy al verlengen/
Den tydt op welck 't tribuyt sal tot mijn zijn gebracht;
Maer 'k wed dat Crœsus niet een maent meer langer wacht/
Wel Bocche wat 's beschept dat ghy van Cyro hoorden?
Acht hy oock mijn gebodt en straf dreygende woorden?

Bocch. 't Is ongeloofl ijck Heer wat vrees ick aen haer bracht/
Men hoorden niet als schrick en jammerlijck geklacht
Als ick haer opende mijns Majesteyts begeeren/
Te langh is al 't verhael/'t ginck al in rouw verkeeren.

Crœsus Ick vraech niet nae gekarm/maer maeck dat mijnen knecht
Die ongehoorsaem is wel schricken mach te recht/
Als ick de Wapens neem om tegens haer te vyeren/
Dan koemt eerst tyt van klacht/van droefheyt en van trueren/
Maer wat was heuren sin/en dachte Cyrus niet/
Dat hy was mijnen knecht/gans onder mijn gebiet?
En die mijn schuldich is het Jaers tribuyt te geven/
Of wild' hy onvertsaecht noch langer weder streven?

Bocch. Hy kend' ootmoedelyck zijns Godts en Heeren schult/
Maer bad dat doch den Vorst een weynich had gedult/
Hy soud' zijn beste doen om 't gelt by een te maecken/
Op dat hy in den haet des Coninckx niet mocht raecken.

Crœsus Gansch niet/'t is langh genoech geduldet en gewacht/
Ick wil dat stracx mijn Wet en wille zy volbracht:
't Is altijt het gebruyck van ongehoorsaem knechten/
Wanneer zy 's Heeren toorn niet anders konnen slechten/
Soo soecken zy met pract hem maer te setten af/
Op dat niet op haer valt de langh verdiende straf:
Maer Atropos, ick bid den draet van Crœsi leven
Wilt eerst met uwe schaer de bitt're snede geven/
Eer dat hy sal aensien/dat zijne Majesteyt
Vort langer niet ge-eert en in de assche leydt.

Bocch. Indien den Cyrus niet te recht en doe zijn dingen/
Soo sal dees mijnen Arm/dit stael hem daer toe dringen/
't Welck is der quaden schrick. Han. Ick meen de rechterhant
Van Bocchus hem in korten tijden maeckt ter schant/
Als Bocchus overhooft van 's Heeren Heyr sal wesen/
Soo sust den Persiaen en lecht in grooter vresen/
Sijn hart sinckt hem ter neer/zijn breyn sal zijn verdooft/
Hy waenen sal dat Aerd' en lucht hem slaen voor 't hooft/
Wanneer hy 't machtich volck sal brengen in de Velden/
Soo sult ghy sien vernielt die haer tegens u stelden/
En in triumph gebracht. Bomil. Daer moeter soo veel neer/
Als vallen drooge blaen door 't blasend' Winter weer.

Dit

Ather. Dit heb ick langh gedacht soo Bocchus wort gesonden/
Daer sal geen weerstandt zijn hy slaets in korten stonden/
't Zijn Jongens altesaem/en niet gewent te slaen/
Al quam hy met een roe zy sullen voor hem gaen.

Crœsus Een roe/een roe 'k gebruyck om haren lust te stooren/
Of werpen haer op 't lijf mijn Goddelijcken tooren/
Den neck van Sysiphus door mijn moet zijn ontlast/
Ick roep op mijn den steen die hem soo dick verrast/
Het bodem-lose vat ick wensch te moeten vollen/
En 't eeuwich lopendt rat der Hellen om te rollen/
Den honger en de drooght van Tantalus ick draegh/
Ja werp den Helschen Meew die plucken mijnen maegh/
Indien ick niet het stael/het Vyer/jae alle plagen/
Het ongehoorsaem volck tot wraecke gae toe dragen/
Indien voor mijn gewelt niet alles en verdwijnt/
Dat in der Persen Landt de gulde Son beschijnt.
Den eenen steen en sal op d'ander nimmer blyven
Maer neer geworpen zijn/het houdt sal 't vyer verdrijven/
Ock alles inder yl : gaet Bocche, gaet vergaert
Een wel geoeffent Heyr en dwinger van de Aerdt/
En die vroomhertich zijn voor haren Prins te strijden/
Den Vyant toe te gaen en 't Vaderlant bevryden.
Leest thienmael duysent Paerd'/en hondert duysent Man
Die deftich zijn te voet/en treckt tot Cyrum an/
En leert hem dat hy gae zijn Vorst en Over-heere
Met meer gehoorsaemheyt/als voor dees' tijden eere/
Leert hem wat quaet het zy zijn dwingh-lant zijnen Godt
Met loos bedriegery te houden tot een spot/
Soo langh als dese kloot niet sal zijn wech genomen/
Soo langh den eenen dach sal nae den and'ren comen/
Soo langh als volcht den dach de Son den nacht de Maen/
Soo langh de soete Nyl nae 't bracke Meyr sal gaen/
Soo langh sal ick myn straf van Persen nimmer wenden/
Maer altydt maecken nieuw begeerich haer te schenden :
Atherbal wats 't ercuys dat Griecken heeft geseyt ?
En zijn zy om 't tribuyt te brengen niet bereyt ?
Wat was haer antwoort doch doen zy mijn noemen hoorden.

Ather. Ick openbaerden haer mijn Heers verstoorde woorden/
Een schrick quam op haer lijf/zy baden om genae :
De kassen waren laech dan doch zy hoopten drae
Den Coninck te voldoen en brengen hare schulden.

Crœsus Soo sal mijn goet gemoet een weynich met haer dulden :
'kVergeef haer al het quaet dat van haer is gedaen/
Dewijl zy tot berouw van selver zijn gegaen.

Bomil. Het is een rechten Prins die can der goeden sinnen
Met goet en milde jonst/maer boosen boos verwinnen.

Hanno. Laet leven dan den Grieck door 's Coninckx goedicheyt
Dewyl hy zyn gebodt te houden was bereyt/
En is soo ick verstae begaeft met alle deughden.
Ather. Ja dit is noch een saeck waer in ick myn verheughden
En 't welck ick niet vers wygh: ick heb in eene Stadt/
Gesien een seecker Man/die yeder schier aenbadt;
Ja diemen d'alderwyst niet sonder recht mocht noemen.
Crœsus De wyst' van altemael? wat wys heyt gaet ghy roemen?
Is eenich dinck in Zee/in Hemel/of op Eert
Dat Crœsus niet verkrycht/wanneer hy het begeert?
Is yemant opt geweest die wyser scheen te wesen
Als ick/wien d'Asiaen met d'Africaen moet vreesen?
Wat isser dat myn Goudt en Ryckdom overtreft?
't Is sotheyt al het geen dat ghy hier dus verheft.
Ather. Myn Heer ick bid' verlof om eens te mogen spreecken/
Ick segh het is een Man by niemant opt geleecken/
De wyste die daer is in yeder eens gedacht/
Dit selfs heeft oock den Godt Apollo voort gebracht.
Syn naem is Solon. Crœs. O ghy nerre aller nerren
Soud' oock Apollo selfs dat stout'lyck seggen derren!
Soo kent hy Crœsum niet/noch zyne Majesteyt:
Dan doch ick moet eens sien het uyterlyck bescheyt/
Reyst naer Athenen toe/laet Solon herwaerts coemen
Myn hart verlanght te sien dien Phœbus dus gaet roemen/
En die myn overtreft in wys heydt/staet en eer:
Binnen, Daerom gaet metter spoet/en comt hier haestich weer.

Bocchus, Semyramis, Maximilianus, Mallepier.

Bocch. Hoe lastich valt ghy myn met u smeeckende woorden/
Myn harts en waerde lief/het geen ghy niet behoorden!
Ick moet/ick moet daer gaen/daer myn den Coninck sent/
En daer den stouten Persch zyn sinnen henen wendt:
Voorwaer 't is sotheyt Vrou dat ghy myn dus gaet quellen
Het moet zyn uyt-gevoert/'t is niets/u tegen stellen.
Semir. Nochtans kan niet d'een helft van d'ander zyn geruckt/
Ick volch u ballinck nae oft goet of qualyck luckt.
Bocch. Ick ben geen ballinck Lief uyt 't Vaderlandt gestooten/
Maer van den Coninck selfs en zyne Hof-genooten
Met groote eer begaeft/ick ben met 's Coninckx macht
Gestiert/dat Cyrus mocht van myn zyn t'onderbracht/
En dat door dese handt zy Persens glimpt benomen:
Ghy sult my sien becroont met Lauwer weder comen.
Semir. 't Kan alles wel geschien/nochtans en weet ick niet/
Wat Morpheus in den droom myn kortlyck heeft bediet/
Myn hart schroomt door 't bedenc/myn oogen droevich traenen
Door 't schrickelyc gepeys. Bocch. Myn siel wilt doch niet waenē
Dat

Dat sulck een hels gespoock wat quaets bedieden sal/
't Is al maer groot bedroch/geloofmen 't men is mal.

Emir. Ick heb u waerde hooft van 't lichaem sien gesneden
Verworcht met eene koort/daer nae met bloet bekleden :
Helaes wat swaerder saeck was 't voor mijn oogh te sien!

Bocch. Ick bid' stelt upt u hooft 't sal alles niets bedien/
Ick heb doch niet te doen met spoock of helsche dromen/
Maer met die wacker zijn/ghy sult sien wederkomen/
Mijn gans Victorieus/verlanght niet nae mijn hart/
Laet varen fantasy en nickerlycke smart :
Dees' Maximiliaen sal 't Paerde volck gheleyden/
Op dat ick hem van joncks mach tot de deucht bereyden.

Emir. t'En sal noch kan geschien. Max. Ick bid u laet doch toe
Vrou-moeder dat ick gae en 's Vaders wille doe/
Op dat ick van myn jeucht mijn 's Vaders kloeckheydt leere.

Emir. Wilt ghy ten strijde gaen en nimmer weder keeren ?
Mijn Soon/ noyt met mijn wil: maer soo ghy mijnen raet
Niet volgen wilt en blyft verhart en obstinaet/
Soo neemt mijn met u heen/op dat wy 't saemen sterven
Of een geluckich endt van quaden mogen erven.

Maxi. Ick bid' u Moeder wilt niet langer tegen staen/
Laet toe my inden krijch mijn Vader nae te gaen.

Emir. Neen/neen/mijn hart en kan u doch geen oorlof geven.

Bocch. Ick bid mijn Lief en wilt niet langer tegen streven/
't Is haest te langh gebeyt/wy moeten ons wat spoen/
Ick gae mijn Wapentuych aen mijnen rugge doen :
Vaert wel mijn lief mijn hart. Max. Vaert wel beminde Moeder/
Draecht alles met gedult en altijt wacht na goeder.

Hy kust haer.

Mallepier uyt.

Gans vijfthien Turcken hoe wel is my dese aenslach eluckt/
Ick heb ien hiele Bout upt de Kocks hangden eruckt
En moeytjes wech ebort/en die sal ick 't huys op gaen knappen:
Maer of de Meester quam je moet mijn immers niet beklappen/
Hoorje wel volckje.

Sy smijten hem met een Teljoor.

Hola! Dryer dats mis :

Kock. 't Is waer/maer ic wed' ic mijn op eē ander tijt niet weer vergis/
O bloemen harten bengel kan ickje eens in mijn klupvē krijgen/
Ick salje soo slingervuysten/datje nae jou aem sult staen hijgen:
Laet ick jou vreet op hier eens weer in de Koken sien/
Ic salje so Knof-looc geven datje wel selt weten dat 'k het mien.

Malle. Al schaep-voetjes genoeg vrient. Bocch. wat doet hem dus tierē

Malle. Ick wiet seper niet Joncker wat hy al gaet versieren/
Waer blijft hy daer ? kom hier/wat schortje/secht veent?

Bocch. Maer Vaendrich ick denck immer niet dat hy u meent.

O neen

Malle. O neen mijn Heer. Bocch. Maer hoor gaet heen u Vaendel halen
Het volck is al gereet / ick sal mijn Paert gaen salen
Binnen. En 't Wapen trecken aen. Mal. Ick sal het doen Capiteyn:
Hoe nae was ick daer verklickt van dien schelmsen vileyn/
Wel nu ick mach gaen mijn Vaendel met in den hoop dragen:
O vijftich stuyvers hoe willen wy nu de Boeren bruyen en plagẽ
Hy trompt op zyn borst, wacht u Boer ick koom.
Binnen.

Atherbal, Solon.

Ather. Soo helpen mijn de Goon/ ghy zijt u selven teghen/
Mijn Vader 't is u best/ ick koom van 's Coninckx weghen/
Die u verlanght te sien / en soo ghy niet en gaet/
Ghy laedt op uwen hals een onverdraechlijck quaet:
Daerom 't is u profijt. Sol. Profijt ick niet en wensche/
Ick acht geen gelt noch goet/ nae welck den ylen Mensche
Verlangen heeft en hoopt: meent ghy dat mijn ontbreeckt
Gout tot den sob'ren kost of in mijn sinnen steeckt?
Acht ghy gelijck te zijn my d'ongestuyme Meeren/
Die hoe zy drincken meer/ hoe meer zy al begeeren?
Wech/ wech/ met sulck gedacht/ wy soecken Rijckdom niet/
Die doch den Aertschen Mensch tot alle quaden riet/
Die is alleen de moer van stelen Roven Moorden/
Het schrickelicst' Fenijn dat opt hier yemandt hoorden:
Het is alsoo mijn vrundt/ dat die in 't minsts betaemt/
Voor die/ die als een Wijs' op Aerden is befaemt.
Ather. Niet soo mijn Vader wilt de Rijckdom niet verachten/
Want sonder die van dorst en honger wy versmachten/
Voorwaer ghy zijt wel sot dat ghy die goeden mijdt/
Die u behoeflijck zijn in uwen Ouden tijdt.
Solon. Ghy dwaelt/ ghy dwaelt te seer/ ick meen in d'oude dagen
Moet minder zijn begaert en meerder afgeslagen:
't Waer doch seer onbequaem/ dat soud' een reysent man/
Hoe meer den wech verkort/ meer reys gelt nemen an/
De doot/ de doot/ mijn Heer/ die moet een oude vresen.
Ather. Men siet nochtans den Mensch nae goet begeerich wesen/
Hy is dan jonck of oudt hy tracht altijt nae meer.
Solon. Het goet daer tegens is het minst dat ick begeer/
Genoech is hy begaeft/ dien lupijn heeft gegeven/
In maticheydt den kost waer van hy wel can leven/
Natura heeft den Mensch genoechsaem toe gebrocht/
Indien hy maer de gaef recht te gebruycken socht;
Dat sonder Gout of schat het leven lanck kan blijven/
Dat wijst Natuer ons selfs die diep in d'Aerd' gaet drijven
Het blinckende Metael/ en wil niet dat het opt
Van yemandt die daer leeft mach worden uyt-geropt:
Het listich Creatuer gaet sweten/ wercken/ draven/

Om tot zijn eygen schaedt 't verborgen kruyt te graven.
Wech Gout/wech Rijckdom gaet/wech seer elendich pandt/
Ghy brenght den Mensch tot quaet en lasterlijcke schandt:
Maer vrundt alleen dees beed' ick sal van u begeeren/
Dat ghy mijn brenght by dien daer van ick yets mach leeren/
Niet by een Rijcken vreck/die heeft in overvloet/
Het gelt/ dat ydel is en nimmer goet en doet/
't Is oock genoech gegaen/'t is langh genoech getoeyet/
Secht waer heen is u wech/mijn Lichaem is vermoeyet?

Ather. En heb ick niet vermaent dat Crœsus u verwacht/
Die om u eens te sien met groot verlangen tracht?

Solon. Ick ken dien Crœsum niet/noch hoorde oyt hem noemen:
Wat ist doch voor een Man die ghy dus rijck gaet roemen?
Of schort u aen een praet? soo ist te langh gestaen:
Vaert wel/ick moet terstont weer nae mijn Boecken gaen.

Ather. Ghy sult niet weer te rug' nae uwe Boecken keeren/
Maer gaen met mijn van hier door ons' Coninckx begeeren/
Nae Crœsum, Crœsum toe. Sol. Ick ken dien Crœsum niet.

Ather. Weet ghy niet wie het is die 't gantsche Lant gebiet/
Die al de Werelt kent ghelijck een Over-heere/
En schier wort aengebe'en met grooten lof en eere?
Ghy doet u selfs te kort/gae voort/en volcht mijn nae.

Solon. Ick lyd' kracht en gewelt/ghy dwinght my dat ick gae.

Crœsus, Bomilcar, Hanno, Atherbal.

Crœsus Onlanghs ick heb verstaen/in een der Griecken steden/
Te zijn een Ouden Man/die naer Apolloos reden
De wijst mach zijn geacht van alles datter leeft;
Dan doch dat is een saeck/die ons in 't minst yet geeft/
Laet ons dat doen te rugh/een and'ren wech beginnen/
Waer door wy 't hooch gemoet van Persen konnen winnen:
Ick stae op mijn propoost soo langh' dat Cyri Lant
Vernielt zy door mijn deucht met Wapen-kracht en brant.
Mijn borst blaeckt schier van toorn/'t is langh genoech geleden/
Dat ick gedultet heb de ongeregeltheden
Van het rebelle volck; soo langh zy sullen zijn/
Soo langh sal dueren oock den haet en wraeck van mijn.
Ick meen niet soo te doen gelijck de Jonge Kind'ren/
Die haestich brullen op/en voort den toorn vermind'ren/
Haer sinnen zijn te kranck/mijn wraeck-lust noyt vergaet/
Het moet zijn uyt-gevoert dat in mijn boesem staet.

Hanno. Laet ons het oordeel dan van desen Cyro strijcken/
Soo wreet het immer mach; vermits hy gaet afwijcken
Van 's Koninckx groote Kroon/en dat met snellicheydt/
Want 't is de beste deucht die in de rasheydt leydt.

Het uytstel schaed'lijck is/ die dorst moet niet verbeyden/
Maer dat hy voor hem neemt seer kloeck ten eynde leyden:
Mars knapen zijn in 't Velt/ den afgevallen Knecht
Kan niet gedwongen zijn/ dan door een wreed' gevecht:
Wat wachten wy dan noch? noyt in bequame dingen/
Kan langh vertoevinge profijt of baet by bringen.

Ather. Dat is oock dat ick acht/ de gaven van de Goo'n
Verkrijcht den luyen noyt/ noch blode tot zijn loon/
Maer die kloeck is en vroom/ 't is dan in wel te raden/
Of in de Wapen-konst en treffelicke daden.

Crœsus Wel aen dan tot de saeck de woorden achterstelt/
Dit sal het voordeel zijn dat uwen Prins vermelt;
Als dat den boosen Knecht door mijn gebiet sal sterven/
En wy het Persen Lant Victorieus beerven:
In 't eerst ick Boccho schenck gans Persen en het Landt/
Dat streckt tot Susian en 't roode Meyren strandt/
Het vruchtbaer Medien van allen het gesienst/
Verkrijcht hy van mijn hant voor zijn getrouwen dienst/
Den goeden ben ick goet/ den quaden daer en tegen/
Heeft nimmer van mijn rust tot hy is neer gesegen:
Ick geef Assyrien Heer Hanno u tot buyt
En 't Lant/ dat den Euphraet en Tijger stroom besluyt:
't Mesopotaensche rijck sal u Atherbal komen
Gelijck u eygen Erf/ als 't hem is afgenomen/
Oock al het vaste Landt/ dat 't brack Hyrcanis-meer
Van Persen heeft gedeelt/ verkrijcht u deucht en eer.
't Is alles nu bestelt/ daer is niet meer vergeten/
Dan dat ick niet den straf van mijnen Knecht kan weten
Die van mijn is gevlucht/ hem selfs gestolen heeft;
Nochtans mijn hart dat brant/ om dat hy langer leeft/
Lecht hem hier onder mijn/ snijt van hem hand' en voeten:
O neen/ 't is niet genoegh/ 't kan noch mijn lust niet boeten:
Ha! Pluto wat een straf sal ick doch toe gaen schrijve
Het voetsel Acherons, daer met ick mijn gerijve?
Rijst Rhadamante rijst/ uyt d'eewich doncker poel/
Brenght voor het licht een straf waer met ick mijn verkoel/
Waer voor den Hel-hondt selfs moet schricken/ lillen/ beven/
Oock wy en al het volck die op der Aerden leven.

Hanno. Soo veel de gaef' belanght die ick van u verkrijch/
Die is soo groot mijn Heer/ dat 'k schier ten Hemel stijch:
Ick weet u eeuwich danck en sal 't gedachtich wesen/
Soo langh' als niet mijn siel uyt 't Lichaem is geresen.
Den dach sal eer de nacht in klaerheyt zijn gelijck/
Eer ick u jonst vergeet of uyt gedachten strijck:
Van dese gaef en deucht sal gans de Aerde spreken/
En in u lof en eer met hart en mont uyt-breken:

Maer

Maer in het oordeel Vorst/ick acht u veel te laf/
De misdaet is te groot/te kleen is noch de straf.
De Ooren ruyt hem af/laet voor zijn voor-hooft branden/
Een teecken van een slaef/gevluchtet uyt u handen/
En stiert hem voor u heen een yder tot een spot/
Soo leert hy wat het zy verachten u gebodt.

Acher. Ick heb de Helsche straf met een Pinceel sien malen/
Waer door de bange siel lydt hondert duysent qualen:
Ick sach den grooten Key steets went'len van de hocht/
Die door Sysiphi moeyt was tot den top gebrocht/
Ick sach den Ouden Grijs met 't hooft nae 't water bucken/
Versmachtende van drooght/de spijse van hem rucken/
Ick sach den fellen Gier/die Tyty Lever knaecht
En wat zy is gegroeyt weer met zijn keel ontdraecht/
Maer noyt kan Eacus noch Minois bedencken/
Een straf die nae verdienst sal Cyrum konnen krencken/
Wy moeten selver doen ons uyterlijcke best/
Niet eer sal doch ons toorn en wraeck-lust zijn gelest.

Crœsus De resoluty dan van dit zy soo ghenomen/
Als dat hy krijcht een straf/die in mijn sin sal komen:
Maer ghy Atherbal Heer en hebt ghy niet gedacht
Aen uwen Philosooph? Ath. Gedacht en oock gebracht.

Crœsus Wat schijnt hy u te zijn? Ath. Mijn Heer wat sal ick seggen/
Ick sprack geen eenich woort/hy wist mijn weer te leggen/
De schatten hy veracht/ick meen hy niet en heeft/
Nochtans begaert hy niet/'t is wonder dat hy leeft:
Daer zijn in silver/gout en yser geen verschillen/
Wanneer de Menschen maer het een niet liever willen;
Dit was staech zijn propoost. Crœs. Wel aē gaet brengt hem hier/
Ick wed' ick desen Mensch een and'ren wech in stier:
Soud' Delphos groote Godt d'elendichst hier op Aerden
De wijste maecken gaen? ick houdt van geender waer den
Soo most een beed'laer zijn veel wijser noch geacht
Als ick/die alle dinck heb in gewelt en macht:
Maer soo veel ick verstae den bloet is uyt zijn sinnen/
Men moet den groven sot gaen aen een stroo-bant binnen.

Malle. Ho ho dats mijn gesel ick wild' hem wel eens sien.

Hy comt voor den Koninck.

Crœsus Bent ghy den Solon vrundt/de wijst' van alle Lien/
Van wien dat Bergen/Ze'en/ja soo veel Landen spreecken/
Wiens wijsheyt en verstandt Apollo heeft geleecken
By 't grootste goet op d'Aerd'? Sol. Ick bent die Solon heet
Van wijsheyt weet ick niet/als dat ick niet en weet.

Crœsus Wats dat? en weet ghy niet? voorwaer 't is aen u wercken
En uyterlijck gelaet oock lichtelijck te mercken:
Want die verstandich is/en wijs/en kloeck/die ras

Kan buygen zijn gemoet wanneer het comt te pas:
Ghy staet voor Crœsi stoel/niet als een wijst der wijsen/
Maer als een houten stam die plomp uyt d'Aerd' comt rijsen.
Wie meent ghy dat ick ben? en ben ick niet den Man/
Die u in uwen noot en Armoet helpen kan?

Solon. Ick weet u eewich danck en sal u eewich eeren/
Soo ghy mijn wijst een Man waer van ick yets kan leeren.

Crœsus Wat? leeren? dat 's een klucht; hout ghy van leeren meer
Als van een Rijcken schat die ick wel licht vereer?
Weet ghy niet tegens wien dat ghy dus sot gaet spreken?
Ick ben den Crœsus vrundt/ die niemant heeft geweken
In kloeckheyt of geluck. Sol. Niemant geluckich oot/
Voor hy is neer gedaelt/getroffen van de doot.

Crœsus Geluckich voor de doot? soud' ongeluck my deeren?
Waer is een sulcken saeck die Crœsum sal verveeren?
Een aller Princen Prins/een aller Vorsten Heer/
Die Asien besit/en Afriken regeer/
Die Lydien beheers/mijn Vyanden verkrachte/
De kleene Coninckxkens/maer voor mijn slaven achte:
Sal die niet voor de doot geluckich konnen zijn?

Solon. Aensiet maer eens het ent. Crœs. Ick bid u secht doch mijn/
Wie meent ghy dat ic ben? Sol. Een mensch van mensch geboorē/
Die licht kan rijsen op/doch licht weer gaen verlooren/
Gedenckt dat ghy het bent. Crœs. Ick wil hy zy gebracht
Dat hy den Rijckdom sie/wiens deucht hy soo veracht:
Gaet wentelt hem daer door/op dat hy mach aenschouwen/
Het goet/dat de Fortuyn dus langh hem heeft onthouwen.

Sy leyden hem binnen.

Crœsus Is dat een wijsen Man die sotter is als sot?
Dees Mensch veracht het goet/den Rijckdom hy bespot/
En acht geluckich niets dan daer hy van kan leeren!
Voorwaer ick wild' voor my die wijsheydt niet begeeren.

Hanno. Hy hoeft een Medicijn die hem hier van geneest.
Indien ick had den Soon van Coronis geweest/
Ick had' hem desen raet hier toe gaen ordineeren/
Dat hy in nam een kruyt/dat sotheyt kan verweeren.

Malle. Hola! waer is dat kruyt? ick bid u wijst het mijn.

Hy komt weder.

Crœsus Wel hebt ghy nu geweest daer Crœsi schatten zijn?
Wat dunckt u van de saeck/soud' yemant meer begeeren?

Solon. Ick heb noch niet gesien waer van ick yet kan leeren.

Crœsus Wilt ghy dan leeren niet/van dien/die het geluck
Soo seer gesegent heeft/dat armoet/ noodt/ of druck/
Hem geensins kan mis doen? ja 'k tart selfs de Goddinnen
Van 't onder-aersche Rijck zy Crœsum nooyt verwinnen.

Solon. Aensiet maer eens het ent. Crœs. gaet brengt hem flux van hier

Eer ick zijn snoode siel met Atrops nederstier:
Ick kan gedulden niet de herseloose klappen/
Daerom gaet neemt hem wech eer 'k hem met voeten trappe.

Malle. 't Sa 't sa/ gae voort/ gae voort/ of ick geefse stracx een schop.
Gans bloet hoe rammelt desen borst het houtjen in de kop.

Binnen.

Crœsus 'k Verwonder my voorwaer dat volcken lyden mogen/
Dat sulck een plompen nar gaet wand'len voor haer oogen.
Wat wil ick zijn vertoornt? 't is niet dan sotte praet/
't Is windt/ 't zijn beuselen/ die desen mensch uytslaet.

Binnen.

Solon.

Solon. Die op 't verganckly̆ck Ry̆ck hovaerdich wil betrouwen/
En ander Princen kracht als niet/ en klack-loos houwen/
Bedriecht hem op het laetst/ 't is niet dan eb' en vloet/
Dat schier op eene ty̆dt wast en ter neder spoet:
Ha los! bedriechly̆ck goet der grooter Koninckry̆cken!
Ghy staet op d'hoochste trap om schiely̆ck neer te wy̆cken/
V glans schy̆nt fraey in 't ooch; maer die nae zy̆nen lust
V staech regeren sal/ kry̆cht noyt gewenste rust:
Als d'eene sorch vergaet/ stracx sietmen d'ander komen/
De vrees is nimmermeer van zy̆ne borst genomen/
Maer wort alty̆t vernieut/ 't een quaet brenght 't ander voort:
Geen spy̆s eet hy met rust van vreest te zy̆n ghemoort:
Want tot den Helschen Godt zy̆n weynich sonder wonden/
Of doot-slach/ of verraet/ van dese Aerd' gesonden/
Die machtich zy̆n geweest/ ist niet door grooten stry̆dt/
't En minsten ist door haet/ door wraeck-lust/ oft door spy̆dt.
Dees' Crœsus meent hem heeft de Menschept gans begeven
En acht 't geluck soo vast/ dat 't nimmer weer kan sneven/
Om dat hy ry̆ck besit het wanckelbaere Gout/
Daer met de Coningen hy dwinght en neder hout:
Maer laes! 't is maer bedroch/ hy dwaelt gans van zy̆n wegen/
De vastheydt van het Ry̆ck/ is in geen schat ghelegen:
Maer wel in kloeck verstandt/ die dat verkregen heeft/
Te recht mach zy̆n een Vorst/ waer voor den Vyandt beeft/
Indien hy 't Ry̆ck begaert/ en soo hy weet de sorghen/
Die in het schy̆n van goet bedeckt'ly̆ck zy̆n verborghen/
En soo hy overweecht de swaer ramp-salicheydt/
Die in een grooten Prins gestadich wort bereydt/
Hy aers'len sal te rugh/ en oock door gene dingen/
Hoewel zy schy̆nen goet/ tot stier-roer zy̆n te bringen.
Soo veel als my̆n belanght/ laet Coningen haer goet/
Laet Vorsten pry̆sen gaen/ te zy̆n in overvloet/
En dat in haeren wil haer niets en kan verhind'ren/
Noch haeren grootsen staet verkrachten of vermind'ren/

Laet domineeren haer in 't hoogh verheven Hof/
Het kan soo licht vergaen als 't opgewaeyde stof:
'tIs mijn genoech alleen dat ick in rust kan leven/
Myn sinnen en verstandt vry tot het leeren geven:
Laet mijn in eenen staet van slechten naeme zijn/
Het endelijck besluyt gelijck is haer en mijn:
Die yeder was bekent/had' grooten lof verworven/
Is dickwils onbekent sich selven afgestorven:
Niet seecker als de doot/den dach is onbekent/
Onwisser noch de uyr/gelijck sal zijn het endt/
Van Crœsus en de Armst van die op Aerden woonen:
De doot die alles rooft sal niemant hier verschoonen:
Niemant de wreetheyt soo van Atrops heeft verdooft/
Dat hy sich eenen dach te leven heeft belooft:
Dan 't is te langh gepraet/ic moet mijn t'huys waert maecken/
Want sinnen en gemoet nae 't leeren eewich haecken:
Daer sal ick lesende meed' lydent zijn met haer/
Die noyt bedencken gaen/dat 't alderminst ghevaer
Is in den minsten staet/dat wijsheydt inde wercken/
Maer niet in overvloet van Rijckdom zijn te mercken/
Oock door mijn deucht bedeckt ick aensien sal van veerst/
De dwalingh/het bedrogh/dat d' Aertschen Mensch beheerst.

Malle. Goe'n dach wijs-hooft/goe'n dach/wel benje noch niet genesē?
Wat Bestevaer hoe moochje doch soo bekrenckt sot-wijs wesen?

Solon. Goe'n dach vrunt goe'n dach. Mal. ey lieve liert mijn iens genan
Hoe ick sonder gelt lustich smeeren en teeren kan/
Ick saltje danck wieten soo langh als ick sal leven:
O bloemen harten! konje mijn dien raet geven/
Je waert de wijste Man die in de Werelt leeft.

Solon. Voorwaer ick weet niet vrundt wat voorheyt u in heeft?
Begeert ghy wetenschap om d'honger te versagen?
Vaert wel ick gae van hier/ghy most een ander vragen. Binnen.

Malle. Hola! noch soo niet borst/hier/hier/kom leert my wat.

Solon. Ick raed' u laet mijn gaen eer ick een stock aenvat
En drijf u fluer van hier/wat gaet ghy mijn noch stooren?

Malle. Ey lieve siet den nar; neen vaer/je selt dat gat niet booren/
Benje beget soo boos/soo ist beter dat ick wyck/
En doe mijn eygen raet/dat is/dat ic yewers in een koken strijc/
Of gae op schaffertjen bom daerse mijn niet en kennen:
Want ick ben een Vogeltjen dat hiel licht is aen te wennen/
En wil oock wel aennemen/als ick ien Meester vinden kan
Die een vette koken heeft/o Mannen ick wilder dan soo an!
Hy kanme niet soo veel wijsen/geven of leeren/
Of ick soud' altijt noch veel meer wijsheyts begeeren/
Is dat niet leergiericheyt? ick meen seyer dat het wel is:
Wel hadieu baesjes ick moet gaen ier ick mijn maeltijt vergis.
Binnen.

DERDE

Cyrus, Bessus, Darius, Ochus, Nabarsanes.

Cyrus. Der Persen moedich Rijck dus langh ick heers in vreugden/
Door mijn vroomheydt alleen en treffelijcke deughden:
Niet door Voor-vaders dienst of hoogen Tytuls lof/
Dat koemt een ander toe/ick maeck mijn prijsens stof:
De groote faem en eer die zy voor haer verwerven/
Ick acht van haer op ons te konnen nimmer sterven:
Maer al dat ick besit hoe veel het oock mach zijn/
Ghy Vaders van het Rijck/hebt het gegeven mijn/
Het koemt van uwe handt/u gonst mijn gaet vereeren
Een hooge Monarchi/met d'aldergrootste eeren/
Door u ick ben de eerst upt onvermaert gheslacht
Tot d'aldergrootste staet ons Koninckrijcks ghebracht:
Om dat ick wierd' geseydt alleen te konnen maecken/
Dat ons verballen Rijck in welstandt mochte raecken:
En dat ick d'Republijck met grooter trouwicheydt
Bediende/en den last die my was op-gheleydt:
Alsoo ick noch sal doen door dapperheydt en sorghen/
Daer leydt geen veynsentheydt in mijne siel verborgen/
Geen quaet/geen Tyranny/quam oyt in mijn ghedacht/
Den Cyrus sal ick zijn dien ick te vooren placht.

Bessus. Wy dancken onsen Vorst en looven t soo te wesen.

Cyrus. In sulcken staet en eer daer in ick ben ghereesen/
Hoe groot zy oock mach zijn/ick nimmer ben bevrijst/
Maer word' vervolcht van haet verradery en nijt:
'k Laet varen noch de sorch/den arbeyt die de Rijcken/
Over 't regeerders hooft ellendelijcken strijcken/
En quellen sonder maet/soo dat niet eene uer
Verloopt/die brenght geen stof tot klagen en getruer.

Bessus. Die met den haet en nijt hem selven wil verveeren/
Weet niet de rechte konst om Landen te regeeren.

Darius. Hy dient niet aen het Rijck die vreest ghehaet te zijn/
't Regeeren en den nijdt is van den Godt Jupijn
Gelijck op d'Aerd' gebracht/soo dat oock geen kan wesen
Waer in het overhooft voor haet niet heeft te vreesen.

Cyrus. Och of de Liefd' mijns volcks/mijn bystant bieden kon!
't Waer alles uyt-ghevoert al wat ick maer begon:
Maer zy mijn meer belet als helpt in dese tijden/
Sy Wapent 's Vyants hart meer dan zy brenght in lijden/
De stil-stant van ons Rijck heeft Crœsi nijt verweckt/
Sijn Hovaert op-geritst/en gierichheydt ontdeckt.
Dees' doet mijn overlast/en gaet met onrecht quellen/
Meent in ons Vader-lant zijn Koninckx stoel te stellen

Met krachten en gewelt/wie derft hem tegenstaen?
Te kleen is onse macht/met hem in't Velt te gaen.
Bessus. Die slaet een herden steen sal zijne handt bederven.
Hy sal met woorden niet al zijn begeert verwerven:
't Is niet dan klappery van Crœsi voort gebracht/
Voorwaer hy is wel sot die op die beus'len acht:
Wy sullen voor een praet de Waep'nen tot hem senden/
En niet met tongh of mont/maer met den s'waerde schenden.
Darius. De woorden noch gedult/maer komt het tot de saeck/
't Is tijdt dan dat ons Vorst den Crœsum s'wijgen maeck.
Ochus. Ick heb van d'oude tyt veel saeken overlesen/
Oock zijn tot mijn gehoor veel dingen opgeresen:
Maer niets ick heb verstaen/dat meerder schaden bracht/
Als dat den eenen Vorst eens anders sterckt veracht:
Hier door komt roof en moort/hier door comt blaecken branden/
Ja't aldergrootst verderf voor Menschen steden Landen.
Nabar. Altyt hy schuldich was te gelden met het hooft/
Die ons Voor-vaders eer of glory had berooft/
De s'waerste straf van al voor hem stont te verwachten/
Die d'heylige Majesteydt des Conincks wild' verachten.
Cyrus. Den trotsaert noemt my staech/zijn afgevallen knecht/
Een beed'laer van een Mensch/ja 't alderslechste slecht:
Doch ick en weet niet laes! wat groote rasernijen
Hem woelen in het breyn/die my met sulcks betijen?
Is Cyrus niet den Man/die Persen Lant regeert?
Die ghy Assyrien en Meden hebt vereert/
Om tot een Over-hooft en heerscher te gebruycken?
Hoe? sal die onder't jock van Crœsus moeten duycken?
Sal die dan zijn een slaef die selfs de vryheyt heeft
In zijn gewelt en macht/en die de Wetten geeft?
Sal die een beed'laer zyn/een Mensch van geender waerden/
Die niet heeft sulcken schat als Crœsus hier op Aerden?
O neen ick 't nimmer lijd'. Bess. Indien hy laster spreeckt/
Hy moet oock hooren weer dat hem in 't harte steeckt/
Want soomen met gelijck 't gelijck weer kon vergelden/
En wist te maecken yets dat zijnen Hovaert quelden/
't Was voeghlijck datmen 't deed/maer nu het niet mach zijn/
Nu grijpt de Waep'nen aen/dat is den raet van mijn.
Darius. Wat vuyl gesnap is dit/soud' dat een beed'laer wesen/
Die over 't Persen Landt tot Prins is upt-gelesen/
Om dat hy niet besit het over-groote goet
Dat doch verganckelijck is/gelijck den Crœsus doet?
O laster smaet en schandt/te s'waer voor ons te lijden/
Die trachten voor het quaet ons Republijck te vrijden:
Voorwaer met 't gladde stael zijn tongh moet zijn gehecht/
En d'hoochte zijns gemoets met Wapen kracht geslecht/

Op dat op onſen Vorſt de Boomen niet en vallen
Als nu de blaed'ren doen. Och. Wat doet den ſot dus mallen?
Sal Perſens groot Monarch/ een ſoo veel Landen Heer
Sijn zijnen ſlaef geacht? te groot is die oneer.
Iupijn verdraecht ghy noch die grove laſter ſtucken?
Waerom gaet uwen toorn zijn ſiel hem niet ontrucken?

Cyrus. Hoort aen 't hovaerdich ſchrift dat hy u Koninck ſchrijft/
't Is wonder dat de wraeck noch in zijn ruſte blijft!
O gantſch onlijd'lijck feydt/ een Prins te ſwaer om dragen/
Te ſeer in mijn gemoet en kloecke borſt geſlagen!
Hoewel ick 't dempen wil nochtans en kan ick niet/
Den nootſaeck dwinght my ſtaech te op'nen het verdriet.

Hy leeſt den Brief.

Crœſus Koninck aller Koninghen, Heer aller Heeren, wenſt Cyro zynen ſlaef, ſaluyt.

Ick ſtelle u ſelfs de ſaeck, ſonder eenige om-wegen te gebruycken, voor oogen: alſoo ick oock begeere, dat ghy metter haeſt den ſinne van deſen voldoet. Ghy weet dat de Tribuyten, die ghy aen mijn te betalen hebt, nu vier jaren herwaerts niet ghebracht en zyn, daerom oock mijnen wille aldus is: dat, indien ghy mijnen Goddelijcken toorn op u niet en wilt laden, ghy het gelt met den Intereſt van diē ſtracx tot mijn overſtiert, altijt gedenckende dat gy mijnē knecht ben't, ende wat dien betaemt te doen.

Iupijn! ben ick een Knecht? Een ſlaef uyt Crœſi handen
Gewortſelt en gevlucht? te groot zijn deſe ſchanden.
Ben ick hem ſchuldich doch te geven ſchat en Gout?
Ha ſeer verwaende nar/ wat raet u doch ſoo ſtout?
Ons naem en faem was kranck/ en tot den val genegen/
Indien zy was in hem geveſticht en gelegen:
Waer heeftmen opt verſtaen/ een meerder laſter ſpreck/
Als uwen Koninck hoort/ van dien verwaenden Geck?

Beſſus. 't Is waer dat 't ſpreec-woort ſeyt: een Vos ſal wel vercieren
Sijn huyt met nieuwe hayr/ maer worden in manieren
Noyt beter afgericht: van jonckx heeft Crœſi Borſt
Nae blaecken/ Branden/ Roof en Moordery gedorſt/
Die nimmer is/ noch was/ noch nimmer oock ſal weſen
Geleſt/ maer altijt meer/ en meerder op gereſen/
Hem helpt niet al het Gout dat Tagus diep beſchrijdt/
Noch dat door ſpitters konſt uyt d'hooge toppen ſplijdt/
Hy wenſt geſtadich meer zijn hart moet eewich vroeten/
Sijn geerheydt en zijn luſt zijn veel te groot om boeten.

Darius. Hy iſſer door verblindt: waer hy een Godt en Heer

Gelijck hy bromt en pocht/en socht van yder eer/
Hy most haer nemen niet/maer alles goets te senden
En doen haer geen verdriet/maer helpen uyt d'elenden.

Ochus. Hy schijnt een suchtich mensch die nae den Beker haeckt
En door het drinckens veel/zijn dorst noch grooter maeckt
Soo kan oock schadt en gelt zijn dorstich hardt niet laven/
Hoe wel het licht in't Gout/gelijck in d'Aerd' begraven.

Nabar. Laet zijn begeerlickheyt vry tot de Wolcken gaen/
Wanneer hy laet ons Rijck in rust en vrede staen.

Cyrus. Men vraecht niet waer mē't haelt/wanneer mē't can becomē/
't Is dan van Persch van Meed'/van Grieck of Schijt genomē/
Met oneer of met eer/het doet hem even veel/
Zijn hart men nimmer temt dan met des Gouts gestreel/
Ick heb den Mensch een schat/'t is nu vier jaer/gesonden/
Op dat wy souden zijn in vrundtschap t'saem gebonden
Als ick den Schepter kreech/maer geensins was't tribuyt
Gelijck hy hier verhaelt/en meent te perssen uyt:
Ick dacht soo by mijn selfs/dat wie het oock mach wesen
Noyt vrunden heeft genoech/maer hoorter meer te lesen
Door weldaet/dienst of Goudt/daerom ick hebt gedaen:
Maer laes! 't is heel verkeert van mijn gedacht gegaen.

Darius. Wy Persen zijn geweest noyt ander Koninckx slaven/
Die schuldich waren haeren dorst met Gout te laven:
Want slaverny en schult is heel van ons vervreemt/
Daerom 't is nodeloos dat 't Crœsus voor hem neemt:
Wy zijn in vryheyts lust/in 't minst is ons begeeren
Te dienen onder hem/of meerder Rijck regeeren.

Nabar. Een sweep drijft hem alleen te lopen in ons Landt/
D'Welck is de giericheyt/de moer van alle schandt.

Cyrus. Laet vaeren dese saeck/men kan hem beet'ren niet/
't Is tijdt dat men ons Rijck van alles wel versiet:
De leytsman van het Heyr des Vyants is te Velde/
Daerom 't was alderbest dat wy ons tegen stelde:
Maer laes de wreede Goon! wat sal ick nemen voor/
Wilt g' u ontfarmen niet en mijn daer helpen door?
Bedruckte Vaderlant! bedroefde ondersaten!
Mijn trouheydt kan in last en leet u weynich baten/
Ick min u wel/'t is waer; maer laes de macht is kleen!
De nijders zijn te groot/die u soecken te treen.

Bessus. Vlucht tot de Wapens Prins om 't Lant in vree te stellen.

Cyrus. Sy zijn in geender waerd'/als machten niet versellen.

Darius. Stut haer met 't blancke stael en drijftse uyt het Landt.

Cyrus. Indien zy sochten niet te bieden wederstandt.

Ochus. Men heeft een grooter macht van kleender sien verdrijven.

Cyrus. Nochtans veel dicker noch de grooter boven blijven.

Nabarz. Hy is niet wel bedacht die op zijn schat betrout.

Noch-

Cyrus. Nochtans het is een dinck dat Wapens onderhout.
Ghy raet mijn tot den strijt/een saeck gansch onverbolgen/
Wiens eyndelijck besluyt geen goet noch vreuchden volgen/
Maer diert/Moort/honger/schandt/jae 't alderquaetste quaet
Waer voor den Mensch verschrickt/en als den Hel-hont haet:
Maer Goden/ghy die Aerd' en Wolcken kout regeeren/
Wilt doch dees quade saeck ten alderbesten keeren/
Die myn nu quelt en plaecht/soo dat ick naulicks kan
Door snuf'len eenen wech om hier te raecken van:
Gaet desen snorcker niet tot mijn verderf ophissen/
Maer veel eer dit verschil met goede vrede slissen/
Indien het kan geschien/soo niet/u segen geeft:
Want als ick die verkrijch/ist tijt dat Crœsus beeft.
Bessus. Wat helpt een grooten last veel swaerder noch te maecken
Met klagen en gekarm? hy moet de droef heyt staecken
Die een vroom Konincks hart heeft liggen in het lijf/
Hy moet gantsch achten niet de wree fortuyns bedrijf.
Darius. 't Is licht te dragen ramp/maer swaerder te verdragen.
Door vroomheyt kan ons quaet seer wel zijn afgeslagen/
Daer is geen droefst' soo groot/die niet kan zijn gestelpt/
Wanneer een cloeck gemoet/maer tot de saecken helpt.
Cyrus. 't Is waer/maer in dit stuck is d'hoop mijn gans ontloopen.
Bessus. Die niet can hoopen Prins/ in 't minst moet niet wanhoopen.
Nabar. 't Is deucht het groote quaet zijn kloecke borst te bien/
Maer 't is een vuyle schandt van vaer'nis te ontvlien.
Cyrus. Helaes! hoe swaerlijck word' ick tot den krijgh geraden/
Den Krijgh die niet en brenght als droeffenis en schaden.
Darius. Men moetse kiesen Heer op datmen vrede krijcht.
Bessus. De vreed' is krijghs besluyt daer yeder een na hijcht.
Cyrus. Ghy dringht mijn tot de saeck en maeckt dat ick sal moeten
V Oorlochs grage lust in Martis kampen boeten;
Hoewel ick weet den krijgh seer nae een Visscher lijckt/
Die om geringe vanck zijn Net in 't Water strijckt
Van kostel Gout gebreyt/welck als 't sal van hem dwalen/
Sal duysent vangens prijs de schaden niet betalen.
Doch als u raet soo is/dat door 't gewelt/gewelt/
Door Waep'nen Wapen-kracht moet zijn te rugh gestelt:
Soo sal in Cyri lijf geen vroome deucht ontbreecken/
Noch oyt in zijne borst geen luye traecheyt steecken:
't Is beter door het swaert dan eenmael te vergaen/
Als eewich in elendt en oneers naem te staen:
De wilde beesten selfs die noyt de reden kenden/
Men siet uyt vryheyts lust haer eygen leven wenden
Tot scherm van hol of nest/en soecken eer den doot/
Als door de wreede jacht van die te zijn ontbloot.
Wel aen dan maeckt een Heyr/soeckt uyt-gelesen Helden

Die voor het Vaderlant haer kloecke leven stelden/
't Is tijdt men moet daer gaen daer ons den Vyant dringht/
Binnen. En sien of wanhoop noch tot hoop een oorsaeck bringht.

Semiramis, Andromache.

Semir. Aurora komt int Oost/
Haer Suster koudt verpoost
En gaet met bloose kaecken
De duyst're Aerd' vermaecken.
De blinckende Diaen
Moet van haer plaetse gaen/
Haer Broeder comt verschijnen/
Die doet den damp verdwijnen:
Soo dat het Wilt Ghediert
Van vreughden tierelierrt/
En gaet hem als haer Heere
Met soeten sanck vereere.
In 't kruypt het Geytjen leydt
En springht met dertelheydt/
Schijnt Phœbi gulde stralen
Met vreughden te onthalen.
Den hoeder van het Vee
Verwacht zijn Galathe,
Die vast in 't Velt gaet bucken
Om Floraes saet te plucken:
En wandelt daer zy vint/
Den Harder die zy mint
Daer zy met minne kussen
Weet yets zijn vlam te blussen.
Daer is niets datter leeft/
Dat nu geen vreucht en heeft/
En met een bly ghesichte
Aenschout des Hemels lichte.

Alleen ick droeve Vrou mach in geen vreuchden zijn
Den blintschap van den dach verdrijft mijn nare pijn/
De vreucht van Tytans strael licht in de duyst're smoocken
Van mijn beroert gepeys verslagen en gedoocken;
't Is dat ick sit of ligh/'t is dat ick gae of stae/
Mijn droefheyt heeft geen endt/de vreese volcht mijn nae.
Waer vlucht ick noch helaes! wat Lant sal mijn bevrijden?

Wat

Wat Huys/wat Stadt/wat Velt/ſal 't eyſſchelijcke lijden
Verjaghen uyt mijn hart? And. Jck ſie mijn Suſter ſtaen:
Wel Suſter is u oock van yemandt leet gedaen?
Wats d'oorſaeck van u quael/my dunckt ick hoor u trueren?
Semir. Jck ben een Weduw' ach! die veel quaets moet beſueren.
Andro. Een Weduw'? neen vrindin/grijpt maer een goeden moet/
'tJs niet dan fantaſy die u dus klagen doet/
Godt ſal het beter doen/ghy ſult u Lief ſien keere
(Nae wien ghy ſoo verlanght) met d'aldergrootſte eere/
En vatten in u Arm/een die der Perſen macht
Heeft door zijn kloeck verſtant en vroomheyt t'onderbracht.
Daerom ſtelt u in ruſt laet vaeren ſulcke vreſen/
En yl rampſalicheydt/ghy ſult geen Weduw' weſen.
Semir. Elendige fortuyn! And. Hoe quelt ghy u ſoo doch?
De quaden zijn ſeer kleen/een droom is maer bedroch.
Semir. Helaes wel al te groot! als ander dierkens ſpringen/
En met haer dertelheydt ſchier dach en nacht door bringen/
Soo leef ick in de quael/des nachts nat ick het Bedt/
Des daechs ick mijnen mont met bracke dou beſmedt.
Andro. Laet varen doch de klacht/'t ſal wel ten beſten raecken/
Den dach en langen tijt/u rou ſal kleender maecken.
Semir. Ghy weet/ghy weet het niet/ wat 't quaet voor my ſal broen.
Andro. Voorwaer 'tis niet met al 't ſal u geen ſchade doen.

Mallepier uyt al ſingende.

Jck heb mijn leven geen goet gedaen
En ick hebt niet in den zin/
Men ziet het aen mijn veed'ren wel
Wat Vogel dat ick bin.

Hola! de wolf in de paerts ſtal ic moet nu byget ſtemmich weſē/
Dees diertjes ſellen ſin in mijn krijgen ſoud' ick vreſen/
Goe'n dach Nimphjes/ goe'n dach/ o ick heb jou ſoo beſuckt onwetendt Lief?
Wel hey hoe houje dus ſchets? ick heb ſeper noch gien vrief
Datje dat mient. Sem. Wel wat mach doch dees mēſch beginnē?
Voorwaer nae dat ick ſie hy is niet wel by ſinnen.
Andro. Kent gy ons Vaendrich niet? Sem. Jae Suſter. And. Siet hy iſt.
Semir. Wel Vaendrich ick had ſchier in u perſoon gemiſt:
Brenght ghy niet nieus van 't Heyr? Mal. Jck heb ſoo veel muſe-neſten en grillen
Jn mijn hooft / in mijn lijf / in mijn buyck / in mijn ſtruyck/ in mijn billen/
Dat ick 't niet wel ſeggen ken Joffrouw / maer ick heb ſulcken onlijdelijcken dorſt
Als offer eē gloepēde ſteē was evallē van bovē neer in mijn borſt.

Semir. Maer antwoort van het Heyr ick koom geen beus'len soecken.

Mallep. Ja/ja/wat sel ic seggē/ōs soldatē zijn eē diel rechte schijt-broec-

Semir. Hoe vaert mijn Bocchus vrunt is die noch wel te pas? (kē.

Mallep. Ja Heer/maer hy kriech nu lestent sulcken tas
Van de Jutphaser Meulen / dat ick vrees dat hy hier geraeckt sel wesen
En soo mocht hy wel een Kovel en een Koeck-geck zijn wort hy niet genesen.

Semir. Ey lieve secht doch eens wie is u Over-hooft?

Malle. Ons Over-hooft? o wietje dat niet/soo benje geheel verdooft!
Wy dienē in het Lant van dorst/in 't Velt van groot dronckerijē/
En daer sellen wy soo ick hoor in de Wed' suppen en strijen/
Wie hem daer best sal quijten en weeren by de Kan/
Die sel zijn ons Over-hooft/ons Prins ons beste Man.

Andro. Hy is niet wijs Mazoor, ey lieve laet hem loopen. Binnen.

Malle. Ben ic niet wijs? ben ic niet wijs? so moet ic drie kovels koopē
En Naepender ien daer/ien daer/en ien daer.
Benedijste Domine nu ben ick in gevaer/
Ick hoor van 's Vyants volck: o lijden dit sal ick betrueren!
Hier is gien beter raet als stracx mijn gat te schueren.

Hy gaet loopen.

Cyrus met zyn Soldaten.

Cyrus. Calomnen van mijn rijck/ick weet en heb beproeft
Dat tot een vroom gemoet geen Konincks stem en hoeft/
Noch dat tot blode vrees geen schoone woorden gelden/
Maer Moer Natura selfs schept dapperheydt en Helden:
Daerom is 't noodeloos dat ick veel redens maeck/
Of door een langh ghespreck u drijve tot de saeck/
Ghy moet nu selfs een hart vol vroome deuchden rapen/
Dewijl ghy weet als ick/ hoe alles is gheschapen/
Ons vryheyt is in last/soeckt ghy die by te staen/
Soo moet de vaste knoop zijn met het stael ontdaen.
De saeck roert ons het meest/wy strijden voor ons leven/
En Vaderlandt/dat ons het voetsel heeft gegeven:
Sy voor een trotsaerts eer/die anders niet en tracht/
Dan dat zy en wy 't saem/zijn tot den val gebracht/
Daerom stut zijn gedacht/toont dat ghy in het strijden/
Sijt Mannen die door deucht de Republijck bevrijden/
Valt met my tot haer in/ick die u voor sal gaen
En u bescherm Heer zijn soo langh mijn beenen staen:
't Pericul is het meest voor die het meeste vresen/
De stoutheyt sal voor u ghelijck een Cingel wesen.
Aensiet het gulde Heyr voor u niet als een prijs
Voortreffelijcken dienst en Mannelijck bewijs/

Hier door sult ghy een endt van al u moeyt verwerven
En soo 't niet wesen mach/voor vryheyts lusten sterven;
Want soo de wree Fortuyn ons eewich tegen drijft/
Maeckt dat u doot niet slecht en ongew'roocken blijft:
Voorwaer noch beter ist met vry gemoet te sneven
Als eewich in den dienst en slaverny te leven.

Binnen ghefchiet het ghevecht, ondertusschen comt Cyrus uyt en spreeckt.

Mijn glorieusen toorn schier tot den Hemel rijst/
't Is Vyant al die geen die mijn geen Vyant wijst.

VIERDE BEDRYF.

Crœsus, Bomilcar, Atherbal, Hanno.

Crœsus. 't Is qualijck aengeleydt met d'ongehoorsaem knechten/
Fortuyn is ons gemist door slaphеyt in het vechten.
Ick weet hoe 't is gegaen/de sorgh is kleen geweest
Van velen/doch 't geluck ontbrack haer 't aldermeest:
Nochtans het is geen endt/geensins/men moet voort varen
En drijven 't starcke Schip door d'ongestuyme baren:
Och oft geoorloost was/dat zijn rebellich hooft
Van mijn macht met een slach aen bricken zijn gekloost!
Mijn schrickelijcken haet sal doch niet eer cesseeren/
Voor dat ick alles krijch nae lusten en begeeren:
Ick sweer dat eer de Son sal brengen duyst're nacht/
Eer ick mijn grammen moet oock eenichsins versacht.

Ather. Voorwaer ooc met groot recht. Bom. Ten zy het niet geschiede
Soo sal geen volck noch Stadt meer hooren nae 't gebiede
Van haren grooten Godt. Han. Het moet soo zijn gedaen
Sal alles nae het recht en nae de reden gaen.

Ather. Den Prins vergaer een Heyr veel grooter als te vooren/
En treck self meed' present/ick weet het is verlooren/
Door loos verradery die Bocchus heeft gesticht;
Soo niet den slaef had langh voor zijnen Heer geswicht.

Hanno. Ick kan genadich Vorst/hier van niet anders dencken
Al scheen den top des luchts gantsch op mijn hooft te sincken.

Bomil. Ick acht zijn Hovaerdy daer oorsaeck van te zijn.

Ather. Den Hovaerd' is een saeck veel quader dan Venijn/
Men siet wat groot stuck-weechs ons heeft te rugh gaen setten/
En ons in ons geluck verhind'ren en beletten
Een op-geblasen Mensch/doch neemt de schae voor leer/
En stelt op een Mans breyn niet sulck vertrouwen meer:
Want soo vermaerde Prins ghy hem weer macht wilt geven/
Soo mocht den daeger wel voor d'uyt-gedaechde sneven.

Men

Crœsus: Men ſal van Boccho ſien daer nae: maer d'ongehoorſaemheyt
En laſter is te wijdt van Cyro uyt-gebreyt/
Hy ſent mijn Bocchum toe gekluyſtert in de banden/
Op dat mijn gramme handt mocht wreken alle ſchanden
Op een elendich Menſch/en hy dan zijn bevrijdt:
Maer ha bedriechlijck hart! ha laſteraer! ha ſpijdt
Voor Crœſi aengeſicht! genae ſult ghy niet werven
Maer nae u ſnoo verdienſt de wreetſte ſtraffen erven.

Bomil. Men ſiet dat Cyrus niet dan door een omwech ſoeckt/
Dat zijne Majeſteydt mocht van hem zijn verklaeckt
En dat hy ſoo het jock dan van zijn rugge dede.

Ather. Voorwaer ick loof voor eer hy niet ſal zijn te vreden/
In d'een handt hout hy Steen/en biet met d'ander Broot:
Maer zijn wy in de wacht/ſoo is het gantſch geen noot/
Den gantſchen handel is in Wapen-kracht gelegen/
Die laet ons grijpen aen/tot dat is neer geſegen
Dien bloden Craſonydt/die hoewel hy verwon/
Nochtans voor zijnen Heer wel ſmeeck'lijck buygen kon:
Volherdt/volherdt de ſaeck/gaet ander Mannen leſen/
En maeckt een oorlochs Vorſt ſorchvuldiger als deſen/
Op dat de ſlappicheyt van Bocchus ons niet ſchaedt.

Crœsus: Ick wed' hy mijn fortuyn niet langer tegenſtaet:
Ick ſal in deſe ſaeck een ſulck exempel ſtellen/
Dat al mijn Hof-geſin de vreſe ſal verſellen/
Wanneer tot 's Konincks dienſt zy worden uyt-geſtiert/
Ick wil men mijne faem met meerder ſorgen viert.
Wat dat den Krijgh belanght/men ſal van nieus beginnen/
Ick moet beſoecken eens of ick niet kan verwinnen:
Leeſt thienmael duyſendt Paerd' en twintich mael te voet/
Daer meed' ick doe mijn beſt dat ick mijn luſten boet.
Daer boven geef ick u de machte om hem morgen
In 't kriecken van den dach met zijnen Soon te worgen
Gebonden aen een ſtaeck/op dat hy ly de ſtraf/
Voor dat hy is geweeſt in zijnen dienſt te laf:
Hy kon mijn altijt wel in voorſpoet tegen ſtreven/
Maer ick in tegendeel altijt hem niet vergeven.

Ather. Den Coninck leef in eer. Hanno. Den Coninck leef in eer.

Bomil. En die hem tegen ſtelt moet zijn geworpen neer.

Binnen. Atherbal, Hanno, Bomilcar, Bocchus met Maximiliaen ghevanghen, Semiramis, Andromache twee Scherp-rechters.

Ather. Wel aen gaet leyt hem voort/Juſtici moet floreeren/
Of Hemel/Zee en Aerd'/ſal om en t'omme keeren.

Hanno. Wel aen gaet voort/gaet voort/bint d'handen aen de pael/

Eer

Eer ick u ſiel ontruck door dit manhafte ſtael.

Bocch. Ontfermt u over myn/ vergeeft my myn miſdaden
Die k'onvoorſichtich deed'. Max. Ick bid u om ghenaden/
Verſchoont doch rechters laes! myn jonge Levens dract:
Myn breyn was veel te teer te geven Oorlochs raet/
Ick was niet wel bedacht. Ath. Gaet gy u maer voort ſpoeden/
't Bedencken comt te laet/ zy moſten 't eer bevroeden.

Bocch. Ick bid wilt met de ſtraf ſoo haeſt niet vaeren voort/
Verdoet doch niemant niet eer ghy zyn ontſchuldt hoort. Sy knielt.

Maxi. Ach! wat heb ick gedaen? ach! wat heb ick bedreven/
Dat dees verſmaede ſtrop ſal nemen 't jeuchdich leven?
Indien ick ſchuldich was de ſtraf ick lyd'lyck droegh:
Wie ſal onnooſel zyn als aenklacht is genoech?

Ather. Wech/ wech/ vaer voort/ vaer voort. Bocch. Ellendich creatueren.

Ather. Ick ſegh dat ghy u haeſt/ 't is nood'loos al haer trueren.

Maxi. Ick ſweer by al de Goo'n die in den Hemel zyn
Dat ick ontſchuldich ben in 't geen ghy leght op myn/
Indien ick had' miſdaen/ 'k ſoud' willich ſterven wenſchen/
Maer dus onnooſel laes! Ath. Wech/ wech/ met deſe Menſchen.

Maxi. Ha ſchrickelycke doot 'k onſchuldich u verwacht.

Semir. Ick bid u Rechters hoort een droeve Vrouwens klacht.

Ather. Hier is genoegh geſnapt. Sem. Helaes! waer is gebleven
De goede vrunlyckheyt die ghy ons placht te geven?

Ather. Wech/ wech. Sem. Ick ſal 't niet doen door de onſterflyckheyt
Der Goden bid ick u hebt doch mee-doogentheyt. (ſchouwen/

Ather. Neen/ neen/ het moet ſo gaen. Sem. dees ſchaepkens wilt aen-
Die ghy haer Vader en haer Broeder ſult onthouwen/
Indien ghy haer ontſielt/ ick bid dat niet en doet/
U gram en woedent hart niet aen dees Kind'ren boet/
Want wat den Vader lydt dees ſullen moeten dragen.

Ather. Wy vragen daer niet nae. And. De wreetheyt is geſlagen/
Te diep in haer ghemoet/ daerom verſoeckt het niet/
Sy willen Suſter doch dat ghy komt int verdriet.

Semir. Wort ghy dan niet vermorwt door droeve traentjes weenen/
Daer wel een ſachten vloet vermorſelt d'herde ſteenen:
Soo gaet myn ſchaepjens gaet/ kuſt Vader in zyn leydt
En ſeght hem laes! adieu tot inder eeuwicheyt.

Andro. Wilt ghy hem Suſter niet in 't laetſt de groet'nis ſeggen?

Semir. De droeve rampen my te ſeer op 't harte leggen/
Ick weet niet wat ick doe. Bocch. Myn lammerkens vaert wel/
Leeft vry nae myn in vreucht/ u broeder ick verſel.

Hy kuſt haer.

Maxi. Vaert wel myn Broederkens ick hoop u weer te ſien/
In 't Eliſæſche Velt/ want ick het niet verdien.

Hy kuſt haer.

Ather. Nu nu verworcht haer ſtracx/ laet 's Conincs recht geſchieden.

Sy worgen haer.

Ather. 't Is alles nu volbracht nae onses Vorsts gebieden;
Soo moetense vergaen/die niet nae zijn begeer
Of als haer plicht betaemt verbreyden zijne eer.

Semiramis, Andromache.

Semir. Daer is niet ob'rich meer/als ons onnosel sielen/
De straf is onbekent die haer noch sal vernielen/
Ick vrees geen strop noch swaert/de doot/de doot/staet vast/
Sy is de pleyster recht die op mijn wonden past:
V bid ick Helsche Goo'n wilt mijn een swaert verleenen/
Daer door ick mach vergaen en met mijn Lief vereenen:
Komt blinde Chaos komt/en Plutoos doncker Sael/
Komt wijst een steyle Klip/waer van ick neder dael/
Rijst Helsche furien rijst/met d'onder-aertsche spoocken/
Rijst nickers/drochten rijst/rijst uyt u nare smoocken:
Maer siet daer komt Megær, Thesiphone ghedult/
Den tijdt van mijnen loop en is noch niet vervult/
Wacht slangen-voester wacht: hoe gaet Alecto sweven/
Ick sal haer stracx mijn siel uyt wanhoop garen geven.
Siet siet de Helsche deur staet open en verbeyt
De droef Semiramin, die haer ter doot bereyt/
Wie moet dien grooten steen daer op zijn schoud'ren dragen?
't Is d'oude Sysiphus, hy is laes te beklagen:
Wie rolt gins met het rat? houdt Charon geeft geen stoot/
Hier is een droeve siel die wenst te zijn in 't boot.
Megæra slaet doch niet/wech met u Helsche vueren/
Ick heb u niet misdaen/u slangen voort gaet stueren
Siet daer de Aerd' die sinckt/waer komt dit volck doch heen?
Dees dieren sullen mijn hier onder voeten treen:
't Sa Atrops stelt een wech waer door ick 't mach ontloopen/
Ick segh u flucx van hier eer ghy 't noch sult bekoopen.

Andro. Wat staet ghy hier alleen met raserny en tiert?
't Zijn beus'len al het geen u door de herssens swiert.

Semir. Gaet heen mijn Kinders haelt met 't ongeluckich glasken/
Dat ick voor Bocchi doot verborghen heb in 't Kasken/
Het leven is mijn wars/ick wil niet zijn een spot
Van alles datter leeft. And. Ick doe nae u ghebodt.

Sy gaet binnen.

Semir. O Bocche, Bocche Lief/ wel eer in grooter waerden!
V glory leydt seer diep ghewentelt in de Aerde:
Ick volch u daetlijck nae niet wetend' of den val/
Of ons voor'ge fortuyn in groot' het winnen sal.

Sy brenght de Kinders, met het glas.

Andro. Siet hier d'onnoselheydt bereydt om af te scheyden.
Semir. Wel aen komt hier by mijn de doot sal ons ghelepden/

In

In een veel beter wech : maeck van u pijn een endt/
Weest als u Vader deed' stantvastich in elendt.

Sy drincken en vallen.

Andro. Ha Iuno wat ick sie ! ach wat is hier ghedaen ?
Nu sal oock 't wreede stael door mijne borsten gaen.

Sy doorsteeckt haer met een Mes.

Semir. En hebt ghy Suster oock des Hemels wech ghevonden ?
Ick laet u niet alleen maer volch in korten stonden/
Nu Helsche Goden nu mijn leven tot u haelt.

Sy drinckt ende valt.

Ick heb mijn waerde Lief met trouwicheydt betaelt.

Mallepier met een doosken.

Noch heb ic mijn leven so niet ebrupt eweest als ic nu sal wesẽ.
O Hammen en schouderen kon ic jou in mijn schappraepkẽ lesen/
Hoe willich soud' ick zijn ! ick wiet mijn nu by siat juttemus gie-
nen raet/ (mich en quaet
Want daer is niet een Kock inde werelt of hy is op mijn grim-
Sy geven mijn soo veel namen dat ick 't qualijck ken seggen:
Dan slor-sper/dan vreet op/dan Bier-leers/ dan Rover van de
wegghen/ (weet
Ja noch wel duysent daer toe / soo dat ick altemet selfs niet en
Door slabbeseringh wie ick ben/ of hoe ick heet : (comen/
Maer maet seyd' ick flus/'t is geen noot als ic maer wat ken be-
Ick selt jou geven seyd' hy en heeft stracx een stock genomen/
En ier ick het te deeg' wist soo setten hy hem nae mijn gat
Dat ick 't noch wel voel ; ja docht ick geef een ander oock wat :
Ende summa summarum/soo sal ick nu moeten loopen
En sien of ic mijn krupt voor Ratten en Musen niet ken vercopẽ
Want daer is wel een duytsen aen te winnẽ alsser goe neering is.

Krupt voor Hirratten ende Musen/
Maecktse jou quijdt schadelijcke Beesten
Hirratten en Musen.

Een Blinde comt uyt met zyn Iongen.

Malle. Hola ! wie comt daer gins/'t is mijn genan nae ick gis/
Die oock vast niet veel te knauwen heeft / o bloem hoe wil ick
hem scheeren. (te verteeren/
Wel Petevaer hoe ist ? mijn dunckt je hebt oock niet te veel om
Want nae dat ick aen jou sie soo benje geheel beropt :
Maer wat doeje met desen broot-muys ? Blind. die heb ick van
joncks aen op etopt
Om dat hy mijn van het ien huys aen 't ander soud' leyen/
Want ick ben een blint Man en kan accharm niet arrebeyen/
Daerom moet ic goe luy besoeckẽ. Mal.'t Is wel gedaẽ 't is wel/
Maer jaecht desen schelm wech ick sal zijn u gesel :

Van hier jong' van hier/comt Vader ick ſal u leyden en ſtueren
Ick weet alle weghen van Aken tot Paeſſchen/ vande middagh
tot t'waelf uren/ (wat neer
Gae voort/gae voort. Blind. Ay my ick ben ſoo/moe comt ſet u
Laet ons wat ontbijten. Mal. Dat is werentich dat ick begeer
Want ick ſmacht ſchier van honger. Blind. Loopt haelt mijn
Korf met Eten. (eſmeten.
Malle. Siet daer dat ghy en dat ick: ick heb u ſeper het alderbeſt toe
Blinde. Ja maer waer is dat ſpeck datter op was ghedaen?
Malle. Wel hey! wat ſpeck ey lieve ſiet deſe Kairel eens aen:
Ick heb gien ſpeck gheſien. Blind. Nochtans rieck ick datter op
het eleghen. (ekregen/
Malle. Dat is ien teecken datje noch gien ſtrondt in jou Neus hebt
Verſtaeje dat wel? hier en is niet ienen beet Speck/
Wel dat komt ſeper kluchtich/wilje met mijn ſcheeren den geck?
Blinde. Ick meende dat ick het roock/ maer ey lieve wilt het niet qua-
lijck nemen.
Malle. Neen kom ſtaet op/laet ons wier een weynichjen voort temẽ/
't Is nodich datmen tegen den avondt wat Etens bewaert.
Blinde. Dats waer/ ſo heeftmen weer wat te knuyvelen alſmen wat
ſpaert. (treden.
Malle. Wacht u/ wacht u/ hier is een ſloot daer moetmen wel over-
Hy loopt tegen een Boom.
Blinde. Op! op! Mal. Wel Beſtevaer hoe dus benje teghen ien Boom
aen eſchreden? (weeſt op 't Broot/
O jou Suſanne boef/ je kont flus riecken datter ſpeck was ghe-
Konje jou nu niet wachten/dat jou aen een Boom niet en ſtoot.
Binnen.

VYFDE BEDRYF.

Cyrus, Beſſus, Darius, Ochus, Nabarſanes.

Cyrus. Den aengevangen Krijgh dus langh' is wel geloopen
En brenght een oorſaeck ons om meerder goets te hoopen/
Dewijl des Vyants Heyr is uyt ons Lant ghejaecht/
Voorwaer een ſchoone ſaeck die Cyri hardt behaecht:
Dan 't is noch niet volbracht/den nijdt is niet vertreden/
Daer hoort veel meerder toe/ſal Perſen zijn in vreden.
Ick bid' verhoocht u niet mijn Heeren/want 't geluck
Komt vaeck goet gunſtich aen/ doch keert ſeer haeſt in druck:
G'looft mijn van alle Scheep/en zijn geen ſonder vreſen
Voor zy op vrye Ree/of Haven ſullen weſen;
Want als ick 't recht beken/ick ſie geenſins een ent/
Maer merck dat deſe ſorch hem tot veel grooter went.
Beſſus. Fortuna helpt den Helt/den bloden ſal zy plaghen/
't Is waer zy kan den Menſch wel goet en quaet toe-dragen/
Maer

Maer aen een kloeck gemoet kan zy geen voordeel sien/
Noch in een trotse borst regeeren en ghebien/
Prins wijckt niet voor het quaet/maer gaet u schaden wreecken.

Cyrus. Soo veel als mijn belanght/mijn sal geen hardt ontbreecken/
Ick acht niet meer 't gheluck/ghelijck een fantasy/
Maer door des Koninckx daet komt d'ondersaet in ly:
Wy Princen voeren dick den kryghom kleyne dingen/
Die nochtans 't Arme volck een groot elendt kan bringen.

Bessus. Wy weten vroome Vorst dit alles waer te zijn/
Wy weten dat den Krygh is 't schrickelickst Fenijn
Dat op d'Aerd-bodem is/en sien veel beter saecken/
Nochtans wy volgen 't quaet: men kan soo niet geraecken
Tot zijnen wil en lust/het wordt den Aertschen Mensch
Hier alles niet bestelt nae zynen sin en wensch.

Cyrus. Den Vyant komt te Veldt ons Vaderlandt te quellen/
Wiens Hovaerdich ghemoet veel volckeren verfellen
Ons Persen onbekent/ en maeckt te niet het Landt/
Mesopotanien door al te wreeden handt:
Men siet het arme Volck Velt-vluchtich tot ons komen/
Die hy haer goet/haer bloet/jae 't Eten heeft ontnomen/
Soo dat tusschen den stroom van Tyger en Euphraet
Geen eenich Huys-gesin in rust en vrede staet/
Sal onse kloecke handt zijn plicht dan niet betrachten
En altijt vreed' voor krijgh/voor Wapens slapheyt achten?
Neen neen/ick ben bereydt met haer in 't Velt te gaen
En voor ons Vaderlandt te stryden en te slaen/
De Goden sullen ons in slaep geen vreughden senden/
Wy moeten selfs ons borst gaen tegen Crœsum wenden.

Nabar. De vreed' verwint den krijgh indien zy wesen kan/
Maer soo zy ons ontseyt en noot komt aen den Man/
Soo is den Oorloch best om stille rust te werven:
Want anders kloecke Prins slapheydt soud' ons bederven.

Ochus. Ghy acht wel altesaem den Oorloch quaet te zijn
Nochtans zy is nu goet in het ghedacht van mijn:
De vlecken staen in brandt/de Steden gaen ter schanden/
Veel Vesten van ons Rijck zijn strengh in 's Vyants handen.
Moet Persens groote faem met goeden oogen sien
Dat in haer Vaderlant een ander sal ghebien?
Moet door ons vredens lust dan alles gaen verlooren/
En alles zijn vernielt? 't waer beter noyt gebooren:
De doot voorwaer de doot/soud' ons bequamer zijn/
Als altijt levendich te wesen in die pijn.
Daerom laet ons het Stael gaen grijpen inde handen
En koelen onsen lust in 't bloet der wree Vyanden:
Wat sorgh brenght Crœsus ons? al heeft hy schoon gebracht
Veel duysenden in 't Velt/een schrickelijcke macht/

 Van

Van onbekende Lien/sal dan daer meed' den Goden/
Ons helpen in den noot en bystaen zijn verboden?
Voorwaer gelooft mijn Prins zy helpen u tot spijt
Van 's Vyants groot gewelt dat van haer wort benijt/
Daer is geen feyl meer aen/als maer de saeck te dorven/
Sy hebben overlangh Victory ons verworven.

Cyrus. 't Is waer als hare handt ons geenen bystant doet/
Soo ist oock noodeloos al watmen tegen vroet:
Ick sie den krack ons Rijcks schier tot den val gheneghen/
En onse stut is kranck die wy daer stellen tegen/
Wy konnen 't daer niet door beschermen en bevrijn.

Darius. Ons macht is groot genoech indien wy Mannen zijn.

Cyrus. Ja kan u dan het volck niet brengen haer te vreesen
Dat is uyt vremt gebiet ons onbekent geresen?

Nabar. Neen/neen ick vrees die niet/de Helden zijn bekent
Haer faem van het begin streckt tot des werelts ent:
Wat Mannen zijn doch dat/die noyt men hoorde noemen?
De deucht en vromicheyt sal yeder mensche roemen.

Cyrus. Ick schrick daer oock niet voor en weet het zy een Heyr
Dat gans is onbequaem te bieden vroomlijck weyr/
Maer nochtans moet men 't eerst met goeden raet bedencken/
En sien op wat manier men kan den Vyandt krencken.

Bessus. Den raet is niet met al wanneer den noot saeck dringht.

Cyrus. Nochtans een goeden raet veel uyt elenden bringht.

Bessus. Den tijdt en laet niet toe op alles te beraden.

Cyrus. 't Is nu het best de tijdt in wijs heyt te bestaden.

Bessus. Den Vyant moet door haest zijn uyt het Lant gejaecht.

Cyrus. Door haest en oock door raet/eer 't meerder Man beklaecht/
Doch met een kort bediet wy sullen 't af gaen maecken:
Ghy Besse sult het naest by Crœsi Leger naecken/
't Mesopotaensche Velt verbrandt en maeckt te niet
Soo datmen over al geen eenich Hutjen siet
En dat ghy niet beschermt maeckt heel tot een Woestijne/
Soo moet des Vyants macht van hongers noot verdwijne.
Ghy Oche soo u borst veel kloecke deuchden draecht
Voor mijn en 't arme volck ick bid goetwillich waecht/
Snijt haer de bruggen af/den pas waer door zy halen
Al wat haer is van noodt/soo sullense gaen dwalen
In 't onbekende Landt/daer niet en is noch blijft:
Laet sien of Etens lust haer niet te rugh en drijft:
Ick gae mijn eygen Heyr aen Tauri hoochten stellen
Daer mijn aen d'eene zijd' den Tijger sal versellen/
Aen d'ander klip een Duyn/soo dat hy niet en kan
Omringen ons door veelt/maer strijden Man voor Man:
Daer sal der Helden deucht en vroomheydt mogen blijcken/
En wie die Mannen zijn die nimmer willen wijcken.

Siet

Siet mijn aen in den slach/ick die u voor sal gaen/
En voor mijn Vaderlandt in 't eerst ghelitte slaen:
Ick sal mijn leven niet door laffe bloyheydt vier en/
De wonden die ick krijch mijn Lichaem sullen cieren:
Daer bovens bid ick u door d'opper-goden troon
En klare Sonnens glans die voor ons staet ten toon/
Dat ghy der Persen naem voor schanden wilt bevrijden
En voor u vryheyts lust en Koninckx eere strijden.
Komt Helden volcht mijn nae/laet ons het Vaderlandt
Binnen. Met zijn gewelt en macht gaen dragen in ons handt.

Bessus, Ochus.

Bessus. Indien wy in dees slach verwinners mogen blijven
En Crœsum weer te rugh upt onse paelen drijven/
Voorwaer soo slist den strijdt/den Vyant komt ter schandt.
't Mesopotaensche rijck is om en t'om in brandt/
Hy kan niet voeren 't Volck wanneer hy krijght geen eten.
Ochus. De Bruggen op d' Euphraet heb ick al afgesmeten:
Ick meen haer honger/dorst/en elent achter set/
Dewijl haer toevoer is in alles nu belet:
De Landen zijn te dor om haer upt noot te helpen/
Dies kan ons frissche Heyr haer lichter over stelpen/
Ons krachten zijn ververst en moedich toe-gherust/
De haer zijn door 't gebreck kranck en schier upt geblust.
Bessus. De saecken zijn seer goet/indien wy ons maer spoeden.
Ochus. 't Is waer het langh verbeyt kan ons veel schaden broeden.
Bessus. Hola! Heer luyster toe/ick hoor de Wapens klanck/
Het roeren van 't geweer en der Trompetten sanck.
Ochus. Het gae gelijck het wil/komt laet ons t'samen sterven
Of voor ons een Triumph door vroome deucht verwerven.
Bessus. Wel aen/wel aen.

Sy vechten binnen, Crœsus gevangen.

Cyrus, Bessus, Darius, Ochus, Nabarsanes,
Crœsus ghevanghen.

Cyrus. Waer is nu Crœse u ghemoet/
Dat eertijts brulden op gelijck een Leeuwe doet
Wanneer hy is gestoort? waer is u wilde tonge?
Merckt ghy niet dat ghy zijt nu tot den last ghedronge/
Van swaer gevanckenis! looft ghy niet dat ghy bent
Ghevallen van de hoocht in 't alderlaechst' elent?
Crœsus Ick sie wel mijn fortuyn/ maer niet 't gemoet gevallen.
Cyrus. Ick raed' u dat ghy swijcht en laet u tegen rallen:
Ghy Mannen werpt hem neer om mijn den voet te kussen/

Op

Op dat ick mach het vuer mijns toorns daer yets door blussen.
Verandert is de eeuw en heel rontsom ghekeert/ Sy leggen hem neer.
Siet hier/hier is een slaef die Over-heer regeert.
Crœsus. Die ghy verwonnen hebt wilt niet u vrunden achten.
Cyrus. Ha schrickelijcke beest/hoe hooch gaen u gedachten!
Bessus. Hy leydt noch d'Hovaerdy en straf ghemoet niet neer.
Ochus. Al drijftmen uyt natuer zy komt van selver weer.
Cyrus. Ick sal s'uyt drijven noch dat s'weer ick by mijn kroone
Niet met een furc maer Voet. Dat mē moet hem niet verschoonē
Dat Helsche Monster dier: hoe grints hy met den beck?
Cyrus. Met desen mijnen Voet ick stracx hem breeck den neck.
Crœsus Fortuyn geeft haest geluck/maer doet weer haestich sneven
Den tijt ick Cyre hoop noch beter te beleven.
Cyrus. Noemt ghy mijn Cyre noch daer ick ben uwe Vorst?
Waerom niet voort een slaef gelijck ghy eertijts dorst?
Of meent ghy dat ghy schrijft aen een van uwe knechten/
Dat hy u't jaers tribuyt en schatten sal oprechten/
V als een Heer en Godt? o sotte Hovaerdy/
Hoe seer slaet uwe kracht op het ghebeent van my!
Ick bid' u allen hier aensiet den Godt der Aerden/
Die eertijts is geweest in sulck een grooter waerden/
Aenschout dien grooten maf voor mijnen troon verneert/
Die als een Opper-heer van yeder wierd' ge-eert.
Wel Crœse slaept ghy noch? Crœs. Ha wreeden overwinner.
Cyrus. Hoopt dat ick niet en word' noch grooter strafs versinner/
Ben ick alreets te wreet daer't niet en is volbracht?
Och neen mijn grammen sin heeft s'waerder u bedacht/
Ick sal u meerder quaet en schanden noch toe senden
Ghy sult in lancksaemheyt u droevich leven enden.
Voorts Mannen/wiens gemoet en treffelijcke deucht
Mijn hebben uyt den noot ghestelt in d'eerste vreucht/
Ick geef hem in u handt/hem gaet tot spot bewaren
En siet of hy in't laetst hem niet en sal bedaren:
Den Vyant van ons Rijck vernielt/verplet/vertreet/
't Sy wat ghy oock versint 't is wel aen hem besteet.
Binnen.

Crœsus ghevanghen.

Crœsus Helaes wat s'waeren last is op mijn rugh gestooten:
Wat schrickelijcke pijl heeft Crœsi eer doorschooten/
Ha handen die wel eer van Princen wiert ghekust/
Waer is u glory laes! ghy die in boeyen rust?
Waer zijn u Ringens veel die ghy wel placht te dragen?
Waer zijn u Ketens nu uyt fijnen Gout geslagen/
Waer is u schilt/u s'waert? waer is u Wapens-kracht?
Ist alles in de wint en tot een niet gebracht?
Waer

Waer is mijn schat/mijn Goudt/daer op ick placht te brallen?
Waer is al wat ick hadt/ist met syn Heer gevallen?
Ist al in 't nijdich stael verkeert dat ick besat/
Dat mijn nu (als een schelm) elendich d'hand' ombat?
Neen Crœsus is geen dief: ach of ick had gestoolen/
En ander lieden goet tot myn profijt verschoolen.
Soo wist ick wis mijn straf van wegen myn misdaet/
Nu hanght mijn over 't hooft misschien een wreeder quaet.
Ha! felle avontuer/hoe schichtich zyn u vlagen!
Gelijck geeft ghy 't geluck/gelijck gaet ghy 't ontdragen/
Ghy vleydt wel dick den Mensch en smeert hem om den Mont
Het uyt werp van den By/maer quelt hem weer terstont.
En die ghy hebt verheft tot d' alderhoochste saelen/
Moet dickwils 't alderlaechst van boven neder daelen.
Ick heb u wel gehadt/maer zijt seer haest ontvlucht
En hebt gebracht elendt voor luck/voor vreucht een sucht/
Ghy zijt ghelijck een glas dat klaer in 't ooch kan schijnen/
Maer als het valt ter neer moet schandelijck verdwynen.
Wat brenght ghy doch voor goet? wat is u ydel eer?
Een op-gegopde steen die haest comt rollen neer.
Ach ick elendich Mensch heb uwe daet bevonden!
Ick die de vryhept gaf ben als een slaef gebonden
Tot yders spot en smaet: o Solon, Solon vrindt!
Al wat ghy hebt geseydt is waer/want ick bevindt/
V spraeck heeft niet gefaelt/dien ick als doen belachten:
Dat niemant voor de doot hem mach geluckich achten.
Ick weet helaes! ick weet/ach! of ick 't niet en wist/
Dat u seer wijse breyn hier in niet heeft gemist.
Wat staet mijn nu te doen verwonnen en gesloten/
Niet van den Mensch alleen/maer d'opper Go'on verstooten?
Sal ick dan leven staech in dese pijn en smart
Al wat mijn wort gedaen verdragen in mijn hart?
Sal ick dien spot en smaet van alle Menschen lyden?
Neen/neen te sterven best/de doot sal mijn bevryden/
De doot sal troosten mijn en helpen soo ick waen.
Echo. Waen.
Neen Echo 't is geen waen/'t sal eer niet overgaen.
Ech. Vergaen.
Meent ghy dat ick uyt pijn noch sal een endt verwerven?
Echo. Werven.
En hier noch yet gelucks verkrijgen voor mijn sterven?
Echo. Erven.
O neen/ 't is niet met al/ick nimmer beter wacht.
Ech. Wacht.
Ay! swijcht vervloeckte feex/ghy spot noch met mijn klacht.
Echo. Lacht.

Hoe ! soud' ick lacchen noch in sulcke swaer ellenden ?
Ech. Enden.
Indien ghy hielt den mont en niet en loocht 't waer wel,
Ech. Vaer wel.
Ja gaet/ick heb genoech gehoort nae u ghequel.
Den last is groot genoech ghy hoeftse niet te swaren
Met uwen yd'len troost/ick moet ter Hellen varen:
Het is mijn op geleydt: indien dees' rechterhandt
Volbrengen kon zijn wil en niet was in den bandt/
Ick soud' mijn eygen selfs het oude leven enden/
En door mijn pijn geperst tot sterven willich wenden.
Swijcht Crœse, swijcht hy komt/die u heeft in gewelt/
V sterf dach is nae by hy is met Beuls verselt.

Cyrus, Bessus, Darius, Ochus, Nabarsanes, Crœsus twee Beuls.

Cyrus. Men moet met desen knecht nochtans een eynt gaen maecke/
Den snee van 's Levens draet begint in hem te naecken;
Vermits hy is seer oudt/mijn hart meed' lijden heeft/
En kan niet langer sien dat hy dus treurich leeft.
Bessus. 't Is waer/'t is oock verdriet dat ons gemoet moet lijden/
Noch langer zijnen trots/dewijl men 't licht kan mijden:
Den Vorst can met een woort hem totter doot doen gaen.
Darius. De doot kan zijn gemoet en hovaert nederslaen.
Ochus. Voorwaer die zijne borst met goetheyt wild' versachten/
Was gantsch van 't pat gedoolt en most veel langer wachten/
Het komt hem niet te pas. Cyr. Komt hier ghy beest/komt hier/
't Is tijdt dat ick u nu een and'ren wech in stier:
Voor Cyri glory knielt/soo langh hy gaet versinnen
Een straf die u geyoch en Hovaerdy kan winnen.
't Sa smijt hem onder mijn. Crœs. 't Is mijn nu opgeleyt
Van daech/maer morgen oock u dese quael verbeyt.
Cyrus. Ick wed' ick daet'lijck stil u wederspannich blaffen.
Crœsus Dat doet. Cyr. Met mijnen voet ic stracx u boosheyt straffe.
Crœsus Met uwen voet ? helaes ! Bess. Den Hel-hont men eer ringht/
Eer dit Hovaerdich beest men tot bekent'nis bringht.
Cyrus. Indien ick leven mach ick sal hem daer toe drijven/
Door smerten van het vier/dat hem aen 't Lijf sal klijven:
Gaet Mannen grijpt hem aen en bindt hem aen dees staeck/
Verschrockt zijn gantsche romp op dat ick mijn vermaeck/
Gaet maeckt u spoedich voort/het hout steeckt in den brandt
Mijn oogen moeten sien den doot van haer Vyandt.
Sy binden hem aende pael.
Dat is den besten raet. Cyr. Hoe swijcht den onbeschaemden ?
Bessus. Indien ghy vielt te voet en deed' dat u betaemden/

Mitschien

Midtschien ghy vryheyt kreecht/maer nu ghy blijft verhart/
Nu send' ick u op 't Lijf de alderwreetste smart. *Sy steeck em aen.*
Wel aen/steeck in het vyer. Crœs. O Solon, Solon, Solon!
Cyrus. Mijn dunct hy krijcht berou. Crœs. Ach Solon, ach/ach/Solon!
Bessus. Wie roept hy in den noot? Crœs. O Solon, o Solon!
Cyrus. Voorwaer het is wel goet dat ick dees pijn verson:
Sy heeft hem d'wee ghemaeckt/maer hoort ontbint zijn banden/
Doet uyt 't elendich vier en laet 't niet langer branden/
Ick wensch het te verstaen/wat dat hem overcoemt?
Of 't is een Mensch of Godt/dien hy dus klaeclijck noemt.
Sy ontbinden hem.
Bessus. Hoe beeft ons Heer en Godt. Dar. Sijn hooghmoet is geweké.
Nabar. Hy komt om zijn tribuyt/en om de schant te wreken.
Hy valt op zyn knien.
Crœsus Dees handen bidden Prins geslagen voor u voet/
Dat ghy den sWaren toorn pets van u slave doet.
Cyrus. Vervaerlijck Monster dier heeft u de vlam verwonnen?
Waerom hebt ghy niet eer te smeecken mijn begonnen?
Crœsus Monarch ick bid' ontfermt u over uwen knecht/
Om d'opper Goden wil u hoogen haet beslecht.
Cyrus. Voorwaer het vuyr heeft kracht/zijn trots is uyt gedreven.
Staet op/wilt op mijn vraegh/een ware antwoort geven:
Wat is 't een Mensch of Godt die hoogher is als ghy/
Wiens name ghy aenriept/wanneer ghy waert in iy?
Crœsus O Solon, Solon, laes! ick kan niet sonder qualen
U treffelijcke naem en waere re'en verhalen:
Ach hoe wel hebt ghy mijn de onghestadicheydt/
Van 's Menschen eer en staet in alles uyt geleydt!
Hoewel hebt ghy verstaen 't elendich Werelts leven/
Hoe dat den Mensch klimt op/en hoe hy weer kan sneven!
Cyrus. Wat ist? spreeckt met een woort/ick wensch het te verstaen.
Crœsus Met uwen oorlof Heer sal ick 't vertellen gaen:
Eertijts heeft de Fortuyn op d'alderhoochste trappen/
Van 's Werelts pracht en eer my nae mijn sin doen stappen/
Het gantsche droevich ront door liep mijn groote faem/
Daer was geen eenich Vorst hy trilde voor mijn naem/
Ghelijck ghy selver weet: ick was in weeld' geseten/
En die hem repten pets van mijn wierd' neer ghesmeten/
d'Assyrier ick dwongh/den Persch/den Meed'/den Schyt/
Ja selfs geen Landt/geen Stadt/was voor mijn toorn bevrijt/
Het waren nae mijn sin niet dan verschoven knechten/
Ghebonden om te doen nae mijne Wet en Rechten.
Dewijl ick sit en brom in glorieuse pracht
En steunde op den schat die mijn was toe gebracht/
Soo komt uyt 't Grieksche Landt een gelts verachter rijsen/
Was 't niet een Hemels Godt/in 't minst een wyst der wysen:

Dees als hy had gesien de schatten en het Gout
Daer op den yd'len Mensch sich stellet en vertrout/
Veracht het en bespot/en ginck zijn leven keeren/
Tot sulcken saeck alleen daer van hy yets kon leeren.
Hy sprack dees Prophety van mijn geluck in schijn/
Aensiet maer eens het endt van u geluckich zijn:
Weet dat geluckich niets op d'Aerd' mach zyn geacht/
Voor 't is door Atrops snee tot Plutoos Rijck gebracht.
Ha Solon uwe reed' is al te waer bevonden!
Het geen ghy hebt geseyt is mijn nu toe-gesonden/
Met reden is de straf der Goden mijn gestiert/
Waerom? om dat ick u niet heb geeert/gheviert
Ghelijck ghy hadt verdient/maer ginck u smaedich quellen.

Cyrus. Het hayr my rijst op 't hooft om dat ick 't hoor vertellen.

Crœsus Door d'onsterflijcke Go'on: ick bid' u siet doch aen
Een overwonnen slaef dewijl 't u wel sal gaen:
Wilt dit o moedich Vorst van mijn elend'ge leeren/
Dat die op 't bovenst' staet/het lichtste kan verneeren/
Ick spreeck en hebt beproeft. Cyr. Ha wispelture Maecht!
Ick merck 't is maer bedroch die op u hope draecht!

Crœsus O Crœse! u geluck hebt ghy hier in genooten
Dat geenen Mensch of Godt u rampen kan vergrooten:
Maer o barmhertich Prins mijn doot staet in u macht
En als ghy 't maer gebiet soo sal het zijn volbracht:
Daer is geen dinck soo s'waer dat ick niet wil verdragen/
Wanneer ick u mijn Heer in 't minste kan behagen.
Laet mijn 't Egæisch Meyr gans hoope-loos door swemmen/
En ist in mijnder macht den wreeden Hel-hondt temmen.
Wilt ghy 't ick worst'len sal met Colchos stercke Stier
En bieden mijne maech te swelgen d'Helsche Gier:
Daer toe zijn Majesteydt kan mijn het leven geven.

Cyrus. Neen Crœse neen/ick noyt sal nemen u het leven:
'k Outlast u nare pijn 'k verkeer in 't goet het quaet/
Ghy sult in vreuchden zijn soo langh 't u d'Hemel laet.
Dit heeft een Coninghs hart dat geen eeuw' sal vernielen/
Hy helpt die uyt elent die voor zijn stoel komt knielen
Belijdende zijn sond'/maer die hem tegenstaet/
Dien werpt hy op het lijf de alderfelste smaet.
Ha Goon! wat is den Mensch? wat is zijn ydel roemen
Op Rijck/schat en gewelt/'t is haest tot niet gekoemen.
Siet hier een groot Monarch een opper Werelts Heer/
Buckt als een slechte slaef voor mijne voeten neer.
En wijst d'onvasticheydt van s'werelts snoode prachten/
Nae welck den Menschen laes! met hand' en voeten trachten.
Staet op/ick bid' staet op/verheft u van de Aerdt/
De eere die ghy doet is Cyrus nimmer waerdt:

De

De haet die ick u droegh is heel en al verdweenen/
Ick peyns niet op de straf/maer moet u droeft' beweenen.
Ghy sult na desen zyn myn Raets-man/myn trou-wandt
En leyden waer ick gae/siet daer ons Liefdens pandt.

Hy biet hem de handt.

Crœsus Och oft geoorloft was die met myn mont te kussen/
Op dat ick eenichsins myn danck daer meed' mocht blussen!
Ick nopt vergeet de deucht die ghy myn hebt ghedaen.

Cyrus. Ick laet het nimmer toe/komt laet ons binnen gaen/
Wy sullen ons verdriet met Bacchi sap uytdryven
En al de voor'ge pyn uyt ons gedachten wryven.

Bessus. Aenschouwers soo ghy noch een weynich Liefde draecht
Tot Crœsum, en zyn luck op 't nieuwe u behaecht/
Soo maeckt met handt geklap dat ick u vreucht verstae:
Voorts heeft u 't spel behaecht/soo roept eens stemmich jae.

FINIS.

E. M. V. Q. F.

LOOVERS

Gestroyt op 't hooft van den

Geest-rijcken Rymer

IOANNES THEODORI à GESPERDEN.

weghen zyne Spel van CROESO.

DE trots comt voor den val/ als Blixem voor de
Donder.
Noyt yet soo hoogh/soo vast/oft 'traeckt wel schie-
lijck onder.
Den dicken Eycken Boom/na jaren hondert dry/
By nae tot in de Locht gheraeckt met zijn ghesy:
Can niet selfs in een uyr de Mensch van plaets verstellen?
Mits dat hy met een Bijl hem gaet ter Aerden vellen/
De Leeuw/den stercken Leeuw/het overmoedich Beest/
Dien yeder was een schrick/dien yeder heeft ghevreest/
Wort in een oogenblick ten aes der minste dieren/
Brenght uyt zich selven voort de etterighe Pieren/
Die hem in corten stondt vernietighen tot stoff/
Waer is hy dan gheweest/waer blijft zijn sterckheyts loff?
Cort om van daer de Son met zijn blinckende Lampen/
Veecht van de Aertsche Lien de nevelen en dampen/
Vast overblijffsels van de droef en nare Nacht/
Wanneer haer swarte Rock had alles t'onderbracht/
Noyt sachmen yet soo vast/daer men niet van gingh melden/
Hoe vaeck een oogenblick het gantschelijck verstelden.
Dees onghestadicheydt seer wijslijck overdacht/
By dien die was ghesien in d'alderhoochste macht/
Vervult van eer/van goet/ end' alle salicheden/
Waer nae de Menschen oyt op d'Aerd haer poogen deden.
In d'over Oude Stadt heeft wel te recht gheseydt/
Dat alles ydel is en ware ydelheydt.
Geluckich wel te recht is die/die hoogh gheresen/
Door 't vriendelijcke lot weet zijnen val te vresen/
Denckt/overwickt/hoe licht/hoe wanckelbaer 't geluck/
Van d'hooghste vreughd' hem smeet in d'alderdiepste druck.
O wijse Coningh Phlip, in d'hooghste glans geseten!
Met al u Vorsten om de droefheydt te vergeten/
In 't aldersoetste nat/met d'alderbeste spijs/

Die

Die hielt u voor een maet/liet wesen voor en wijs/
Dat als een yeder riep/luck/welvaert/en lanck leven
Den Coningh voor wiens macht moet d'Hemel aerde beven/
Wien als een Aertsche God doen Goddelijcke eer/
Mits wy eerbiedichlijck ons werpen voor hem neer/
Van wien alleen ons heyl en ware salicheden
Verkrijgen en te recht opt hebben afghebeden.
Als dan u wederom gestadich aen het oor
Liet seggen: Phlippe noyt dit vleyen u bekoor/
Weet hoe ghy sterflijck zijt/en sult als and're Menschen
Veel licht wel haestichlijck van al u eer verslenschen:
Veranderen tot slijck/en mits ghy zijt te graef
U oock sal zijn ghelijck dijn alderminste slaef.
Wie soude na waerdy/met pen en inckt beschrijven/
Het geen door cloecke daet/wel eer heeft gaen bedrijven
't Geroemde Roma, dat de Aerden kloot nam in/
En maeckten dat zy wiert gheeert als Coningin/
Van daer den dageraet met haere Roose wagen/
Versagend' 't Nacht ghespuys/seer soet begint te daghen/
Van daer de blijde Son blaeckt met zijn Helle licht/
Tot dat hy nu vermoeyt zich na beneden richt/
Te laven zijn vermadt en afghemende rossen/
Van waer haer plaets vervult de Mane met haer trossen:
Als nu haer Keyseren seer heerlijcken gevoert/
G'lijck overwinners op den Wagen/en gesnoert
Selfs had de Coningen/die met den hals geboogen
Voor zich demoedichlijck te Roomen binnen toogen/
Soo wasser een die riep/dat u geen trots verruck/
Siet aen dees Coningen ghevallen in den druck/
Wt al te hooghen moet bedenckt u sterflijck leven/
End' dat ghy in u tijdt voor alles hebt te beven:
Vermits noyt seecker is/den Menschee/uyr of stondt/
Dat hy gevesticht is soo op een vaste grondt/
Of hem gebeur wel yets 't welck met zijn felle nucken
Hem onverwacht op 't lijster Helle-waert gaet drucken.
Hy dan te recht is wijs/die in de tijdt gevat
Soo heeft het losse lodt/anders het glibbert glat.
't Loopt soo met yeder een/gelijck als met de Rad'ren
Daer aen dat was om hoogh men ziet de leeghte nad'ren.
Hoewel dit overdocht den Heer die met zijn vier/ Voor

Voor Paerden ingespand' hielt staech zijn oogh geswier/
Als wijser op het wiel/ Sesostris heel verbolgen/
Hem vraeghden wat voor ramp vervoert u te verbolghen
Soo met een stadich ooch der Raderen gherp.
Dien hy dus! grootste Vorst/ick dencke dan op my:
Dan weder op u glants/ghy boven op de Rad'ren
Schijnt door u hooghgheluck den Hemel te benad'ren/
Hy weder onder 't Rat veracht van alle Man/
Vier Coningen wel eer nu zijn u voor-gespan.
Soo ongestadich loopt het Radt der avontueren/
Dat die noch 's morgens lacht het savonts moet besueren.
Sesostris nae hy had dit rypelijck bedacht/
Sijn selven van het lot niet t'eenmael vry en acht/
Neemt wech haer slaverny/doet haer als Vorsten eeren/
Leert soo zijn selven voor het valsche luck verneeren:
Erkennen/datter niet en is soo wanckelbaer
Als Coninckljjcke pracht/die hanght aen Paerde haer/
Een scherp-twee-snijdend' swaert waer aen men u ziet gebondē
En met dien lichten vreuck van boven neer gesonden/
Om op des Coninckx hooft ofte hals te zien ghevelt/
Hem soo van alle luck al ommezien verstelt.
Hoe droeve Rol hier van/in Crœso heeft gaen speelen/
Het onghewisse luck/en sou my niet verveelen/
Als nu te breyden uyt/hoe weynich en hoe laet
Den wijsen Solon eerst te rechte met hem praet.
Maer mits Apollo en de Susters alle neghen
Tot soo een destich werck met Castalienschen Regen
Hebben verweckt de Geest/van GIO THEODOOR:
Dat hy op zijne Luyt van Gout en wit Yvoor
Seer kost'lijck ingeleydt/dit droevich spel sou speelen!
En nae den eysch en Aerd' op 't destichst sou verdeelen.
Soo staeck ick hier mijn Pen/en neem tot hem mijn keer/
Die hier van heeft verdient de alderhooghste eer.
Waerom wy om zijn hooft wel waerdichlijck te cieren/
Ons spoeyen om het selfd' te kranssen met Laurieren/
Voor de genomen moeyt/van soo een destich spel/
Te brengen na den eysch op rechte maet en stel.

Nihil est tertium.